GOSPODARSTVO

LETO XIX. ŠTEV. 561 — CENA LIR 35 — POŠT. PLAČ. V GOT. — PETEK, 12. NOVEMBRA 1965 — SPED. IN ABB. POSTALE GR. II — TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

En primer

Kakšen dar nam prinese g. Moro iz Beograda? Pričakovali smo ga pravzaprav že pred njegovim odhodom. Zahtev nimamo velikih. V svoji preteklosti smo bili vselej skromni, preskromni. Zahtevamo samo to, kar smo že imeli po zaslugi svojih očetov in dedov, kar nam je bilo obljubljeno in kar je tudi že zapisano v ustavi in londonski spomenici: enakopravnost z državljani drugega jezika na vseh delovnih področjih.

Kako npr. naj govorimo o enakopravnosti, če niso bila še odprta vrata našim ljudem v vse javne službe in v državna podjetja, ki jih je čedalje več glede na to, da se država čedalje bolj uveljavlja tudi na gospodarskem področju? Da ostanemo na tem področju: še vedno nimamo prave banke, banke namreč z vsemi pooblastili, *tako tudi, da posluje z inozemstvom, kakor jih imajo Italijani nešteto. Takšna banka nam je bila obljubljena. Zapisana je bila tudi v diplomatskem pismu v Londonu leta 1954, ki je mednaroden dokument prav tako kakor londonska spomenica in veže italijansko državo. Takšno banko smo imeli in prav takšno banko z vsemi pooblastili so diplomatje imeli v mislih, ko so zapisali, da nam je treba banko vrniti.*

V Londonu smo bili res skromni. Samo koncesijo smo zahtevali, a ne povračila škode za ukinjene denarne zavode. *Kdo je kriv, da smo 50 let ostali brez lastne banke. Krivec je bila država, čeprav s pravnim simbolom liktorskega svežnja. Zato bi bila država dolžna, da nam povrne tudi gmotno škodo. A nam so dali samo koncesijo, in še to okrnjeno.*

Tako se dela našemu narodnemu premoženju neprestano škoda iz dneva v dan, iz meseca v mesec, iz leta v leto. Kako naj sami obnovimo stari kapital, — ko država tega ni hotela storiti — če naš denarni zavod nima pooblastila za poslovanje s tujino in deluje prav v trgovinskem središču na robu države, ki je torej že zaradi svoje lege prisiljeno hraniti se prav od trgovine z inozemstvom?

Trst je razmeroma v kratkem povojnem času uspel čez tesne politične meje obnoviti svoje stare poslovne zveze v zaledjem, in še posebno z najbližjim, tudi zaradi uvidevnosti osrednjih oblastev v Rimu in Beogradu, ki so to omogočile s posebnimi sporazumi. Tako se poleg cvetoče trgovine v vsedržavnem okviru uspešno razvija tudi trgovina med obmejnimi področji; zdaj se pripravlja tudi industrijsko sodelovanje. Zakaj ne omogočijo našemu denarnemu zavodu, da bi tudi on prispeval k temu razvoju s svojimi izkušenimi močmi, ki imajo za to potrebno znanje in dobro poznajo bližnje in daljnje tržaško zaledje? Njegovo sodelovanje bi ne bilo samo v ožjo korist našega ljudstva, temveč tudi v korist vsega tržaškega pa tudi italijanskega gospodarstva sploh.

To je eden izmed konkretnih primerov, ki bi se dali takoj rešiti v duhu razgovorov med predsednikom Morom in jugoslovanskimi državniki v Beogradu.

Močan odmev Morovega obiska

Sporazum o ribolovu in carinskem postopku - Gospodarski stiki naj se utrdijo - Kulturno sodelovanje - Položaj manjšin

Obisk italijanskega ministrskega predsednika Alda Mora v Beogradu — spremljala sta ga tudi minister za zunanjo trgovino Mattarella in podtajnik zunanjem ministrstvu M Zagari — je v mednarodnem svetu zbudil izredno pozornost; posebno mnogo prostora so poročilom o Morovem potovanju in njegovih razgovorih z najvišjimi predstavniki Jugoslavije, predsednikom republike Titom in predsednikom izvršnega sveta Petrom Stamboličem posvetili italijanski in jugoslovanski listi. Pomen tega obiska za nadaljnji razvoj političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov med sosednima državama pa tudi za razplet splošnih mednarodnih odnosov in pogajanj za njihovo ureditev, je gotovo izreden.

Po razgovorih v Beogradu je predsednik Moro v spremstvu zveznega tajnika za prosveto in kulturo Janeza Vipotnika, italijanskega veleposlanika Duccija in jugoslovanskega poslanika v Rimu Vejvode ter drugih visokih državnih funkcionarjev odpotoval v Novi Sad, kjer si je ogledal neko šolo, nato bo obiskal še Zagreb.

Že sama okolnost, da je predsednika spremljal minister za zunanjo trgovino, priča, da je bila velika pozornost posvečena gospodarskim odnosom med obema dršavama. Tako je bil sklenjen *sporazum o ribolovu na Jadranu*, ki je velikega pomena za italijansko ribištvo. Italija bo finančno podprla izvajanje jugoslovanske gospodarske preosnove s kreditom 45 milijonov dolarjev.V smislu beograjskega dogovora se bodo *vizumi na potne liste* odpravili; v ta namen so potrebni še razgovori o podrobnostih. Sporočilo, ki je bilo prečitano novinarjem na tiskovni konferenci, govori tudi o *industrijsko-tehničnem sodelovanju* in o gospodarskem sodelovanju sploh. Namen obeh držav je, da se trgovinska izmenjava še razširi in olajša. Prav tako naj se pospešita turistični promet in kulturna izmenjava. V Beogradu je bil tudi podpisan *sporazum o carinskem sodelovanju*, ki zadeva medsebojno pomoč in preprečevanje carinskih prekrškov med Italijo in Jugoslavijo. Drugi sporazum predvideva otvoritev informativnih ustanov obeh držav v Beogradu in Rimu. Na podlagi prvega sporazuma bo mogoče hitreje in preprosteje nadzirati potnike in blago na mejnih prehodih, hkrati pa učinkoviteje izvajati carinsko politiko obeh držav. Namen sporazuma je še okrepiti carinsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo pri zatiranju tihotapstva.

Sporazum o otvoritvi informativnih ustanov v Beogradu in Rimu je omogočil, *da je Italija lahko takoj odprla svojo čitalnico v Beogradu.* (V galeriji kulturnega centra so v sredo odprli v Beogradu razstavo posvečeno Danteju ob priliki praznovanja 700-letnice njegovega rojstva.) V kratkem bodo v Splitu odprli italijanski vicekonzulat. Tisk se bo svobodneje širil v obeh državah.

V zvezi z gospodarskimi sporazumi naj še omenimo, da se bo na podlagi teh sestala mešana skupina strokovnjakov za tehnična proučevanja, ki bo proučila tudi vprašanje *izkoriščanje Soče* za namakanje goriške in tržaške ravnine. Proučeno bo tudi vprašanje zboljšanja cestnega prometa med Brdi in Novo Gorico.

ZAGOTOVILA NARODNOSTNIM MANJŠINAM

Uradno sporočilo omenja tudi zaskrbljenost obeh držav zaradi položaja v Vietnamu; v tem pogledu pa se ne popolnoma strinjata stališči obeh držav. Po vesteh iz italijanskih listov so v Beogradu govorili tudi o vprašanju vstopa Kitajske v OZN. Sporazumeli so se glede prizadevanja obeh držav za ohranitev miru in za razorožitev, kakor tudi glede prispevanja industrializiranih držav za gospodarski dvig nerazvitih dežel.

Razgovori o ravnanju z narodnostnimi manjšinami so se v glavnem sukali v okviru obvez londonske spomenice, vendar sta obe delegaciji naglasili potrebo, da bi manjšine postale most zbliževanja sosednih držav. Uradno sporočilo govori o ravnanju s slovensko in italijansko narodnostno skupino «v okviru obstoječih obveznosti». Obe strani sta izrazili željo, pravi poročilo, da se na tem področju storijo nadaljnji koraki z namenom, da se tema skupinama zajamči ravnanje, ki ne ustreza samo črki, temveč tudi duhu vzajemnih dogovorov. Ti skupini morata biti element zbliževanja in sporazumevanja med obema narodoma Na tiskovni konferenci je predsednik Moro pripomnil, da ni bil londonski sporazum ratificiran od italijanskega parlamenta, zato nima še zakonite moči ter bo potrebno *s posebnimi zakoni zagotoviti izvajanje nekaterih določb, ki se še ne izvršujejo;* sicer demokratične ustanove Italije skrbijo za zaščito nacionalne manjšine in ta zaščita je zajamčena v republiški ustavi in z deželnim statutom.

Optimizem v italijanskem gospodarstvu

Položaj se ne slabša - Gospodarsko okrevanje bo trajalo dolgo

Znani gospodarski tednik iz Milana «Mondo economico» se v uvodniku bavi z najnovejšim darstva. Ta je pozitiven, v najslabšen primeru vsaj v tem smislu, da se gospodarski razvoj ne razvojem italijanskega gospo slabša več. V razdobju 1963-1964 so se v italijanskih gospodarskih krogih že tako sprijaznili s krizo, da so danes zadovoljni, da je prišlo do obrata .V poslovnih krogih je bilo mnogo tudi takih, ki so bili prepričani, da se bodo razmere poslabšale; v resnici ni prišlo do tega.

Tujina čedalje bolj povprašuje po italijanskem blagu. Zdaj je treba delati na to, da se povpraševanje iz tujine ustali in da ne popusti. Glede povpraševanja na notranjem trgu pripominja list, da se v nekaterih področjih razvija, na drugih pa šepa. Trgovci si že danes mnogo obetajo od božičnih praznikov, oziroma od konjunkture, ki nastopi zaradi živahnejšega povpraševanja po blagu. Tudi trinajsta plača spravi v obtok nov denar. Sicer je treba računati z dejstvom, da se potrošnja blaga veča le polagoma; bilo bi zgrešeno vdajati se iluzijam.

V prvih osmih mesecih 1965 se je industrijska proizvodnja po začasnih podatkih dvignila za 2,2 odsto v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta. Predelovalna industrija je po svoji proizvodnji napredovala za 2%. Mesečno poročilo zavoda za raziskovanje konjunkture ISCO, ki se nanaša na položaj ob koncu septembra in začetku oktobra, objavlja pozitivne podatke v primerjavi z razvojem v prvem polletju 1965. Lahko rečemo, da pesimizem popušča; položaj se je ustalil in na nekaterih področjih se pojavlja optimizem. Čeprav bi ostalo pri sedanjem počasnem zboljšanju, je treba računati z dejstvom, da bo razdobje gospodarskega okrevanja še dolgo.

Ob vprašanju gospodarskega načrtovanja se krešejo različna pojmovanja. Hvalevredno je, da obstaja stik z ene strani med predstavniki vlade in proizvajalci z druge strani. Minister za proračun poizveduje o mnenju industrijcev; državni podtajnik za proračun prireja v Milanu in Rimu «hearings», ki ustvarjajo možnost teh stikov med predstavniki vlade in poslovnega sveta, hkrati pa tudi poživljajo dejavnost deželnih odborov za načrtovanje (programacijo).

Ugodna zunanjetrgovinska bilanca

V prvih sedmih mesecih leta 1965 je uvoz v Italijo dosegel 2.63,6 milijarde lir, to je 8 odsto manj kakor v prvih sedmih mesecih leta 1964; izvoz je znašal 2.552,6 milijarde lir, to je 21,1 odsto več kakor lani. Primanjkljaj se je temu primerno znižal ter znašal 61 milijard lir, to je 91,7 odsto manj kakor v istem razdobju lanskega leta.

Uvoz iz dežel *Evropske gospodarske skupnosti* je znašal 817 milijard (31, odsto celotnega uvoza) ter se je skrčil za 12,8 odsto v primeri z istim razdobjem lanskega leta. Vrednost izvoza v EGS je znašala 1.020,5 milijarde (60 odsto vsega izvoza) ter je bila za 27,8 odsto večja kakor lani. Nasproti *Franciji* znaša pribitek Italije 8 milijard (lani primanjkljaj 42,2); nasproti *Belgiji* — Luksemburgu (prebitek) + 25,7 (+ 2,2); nasproti Nizozemski +23,7 (—2,6); nasproti Zahodni Nemčiji + 146,1 (— 95,8).

Italija je dosegla prebitek tudi nasproti državam EFTA (letos 91,6 milijarde pribitka, lani 9,2 primanjkljaja); nasproti Veliki Britaniji primanjkljaj 7,8 (lani 45,8) in nasproti Švici + 82 milijarde (+ 63,7).

Nasproti *vzhodnoevropskim državam* je bila italijanska bilanca pasivna za 33,6 milijarde (lani 63,4), nasproti sami ZSSR letos primanjkljaj 3,1 (lani 21,1).

Nasproti ostalim evropskim državam je znašal prebitek Italije 130,7 milijard (lani 82,2), nasproti sami *Jugoslaviji* 8,1 milijarde prebitka (lani 11,6). Nasproti *Združenim državam* je dosegel italijanski primanjkljaj 152,5 milijarde (lani 230,0), nasproti *Argentini* 68,6 milijarde primanjkljaja (lani 51,6), nasproti *Japonski* — 2,3 milijarde (— 9,7) in nasproti *Avstriji* —22,4 milijarde (— 37,0).

ITALIJANSKI STROJI IN AVTOMOBILI ZA RIŽ IZ VENEZUELE

V Venezueli se mudi italijanska gospodarska delegacija, ki jo je za to pooblastila vlada. Člani delegacije so venezuelskim gospodarstvenikom predlagali, da bi Italija kupila v Venezueli 5.000 ton riža v zameno za svoje stroje in avtomobile. Letos je bil pridelek riža v Venezueli bogat in nedav no tega je ta južnoameriška dežela prodala Poljski 40.000 ton riža v zameno za traktorje. Italijanska delegacija je obiskala tudi področje, kjer pridelujejo mnogo tobaka in krompirja.

Jugoslavija-EFTA-EGS

Londonski «The Economist» šaljivo piše, da je EFTA, gospodarski klub outsiderjev, doživel nepričakovano trkanje na svoja vrata prav ob svojem zasedanju zunanjih ministrov v Kopenhagnu. Javili so, da so Jugoslovani želeli začeti neke vrste razgovorov o sporazumu s sedmico EFTA. Toda zdi se, da so angleški časnikarji, ki so k sreči vzeli to kot zahtevo po pridruženju Jugoslavije k EFTA, mislili, da se za tem skriva nekaj več, kakor pa je bilo v resnici zamišljeno. Jugoslavija je, končno, že poprej bila zaprosila Evropsko gospodarsko skupnost, da bi se z njo dogovorila o neki vrsti trgovinskega sporazuma. Jugoslavija je dalje pridružen član Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč, vzhodno-evropske gospodarske organizacije. Prav pred kratkim je tudi vložila predlog za popolno članstvo v GATT. Očitno je torej Jugoslavija tista država, ki ima največ «šans» biti član poglavitnih gospodarskih združenj v celotni svetovni gospodarski skupnosti.

Jugoslovanski predlog je bila edina velika zanimivost zadnjega ministrskega zasedanja EFTA, sicer pa so prišli Angleži v Kopenhagen predvsem zato, da povedo, da mislijo obdržati stare «začasne» uvozne tarife, ki so jih vsilili EFTA ob nastopu laburistišne vlade, a glede iskanja mostu do Evropske skupnosti ni tudi tokrat EFTA prišla preko splošnega razpravljanja.

MED JUGOSLAVIJO IN POLJSKO

Jugoslovanska tovarna avtomobilov Zastava v Kragujevcu, ki izdeluje vozila po licenci italijanske tovarne FIAT, je sklenila s poljskimi Združenimi avtomobilskimi industrijami sporazum, po katerem bo do leta 1970 dobavljala Poljski dele avtomobilov Zastava 1300 in 1500, in sicer v skupni vrednosti 34.5 milijona dolarjev. Iz Poljske pa bo uvažala reprodukcijski material. Zastava je izvozila na Poljsko že 6.000 vozil «Zastava 750».

ZAHODNONEMŠKE AVTOMOBILSKE INDUSTRIJE DANES IN JUTRI

Zahodnonemško združenje proizvajalcev avtomobilov je objavilo naslednja predvidevanja glede bodočega razvoja domače avtomobilske industrije. Letos se bo celotno proizvodnja povečala za 1 odsto v primerjavi z lansko, ki je dosegla 2,9 milijona vozil. Leta 1972 pa bo dosegla že kakih 3,260.000 vozil ter se bo ustalila na tej ravni Seveda računajo nemški strokovnjaki pri tem, da bo povprečna «življenjska doba» posameznega avtomobila še v prihodnje ostala pri 9,5 leta in da bodo pogoji za izvoz ostali prav tako ugodni; v prihodnjem desetletju bi morala domača avtomobilska industrija izvoziti 50 odsto proizvodnje. Do leta 1975 bi se morala gostota avtomobilov v Zah. Nemčiji dvigniti do 17 milijonov proti sedanjim 10 milijonom to pomeni, da bo prišel en avto na vsakih 3.5 oseb. V zadnjem desetletju se je proizvodnja povečala za 4,27-krat.

Ali je de Gaulle res to izjavil?

Nemci ne potrebujejo vojske - Pravica do veta v EGS

Predsednik de Gaulle je že ob raznih priložnostih dovolj jasno povedal, da je proti temu, da bi Zah. Nemčija dobila jedrsko orožje. V tem pogledu je torej popolnoma na strani sovjetske zunanje politike.

Spričo najnovejšega obiska njegovega zunanjega ministra Couve de Murvilla so zdaj toliko bolj zanimiva razkritja zahodnega tiska, v prvi vrsti velikega ameriškega tednika Newsweeka o zaupnem sestanku, do katerega naj bi bilo prišlo zvečer 18. oktobra med generalom de Gaullom in baronom Bentinckom, nizozemskim poslanikom v Parizu, ki ga je de Gaulle poklical k sebi. De Gaulle je brez ovinkov Bantincku razodel svoje poglede na Atlantsko zvezo (NATO), Zah. Nemčijo in Evropsko gospodarsko skupnost. O tem sestanku je Bentinck takoj obvestil svojo vlado, a govor, ki ga je naslednjega dne imel minister za zunanje zadeve Couve de Murville v francoskem parlamentu, je de Gaullove poglede na omenjenem sestanku tudi potrdil, seveda v bolj diplomatski obliki. Nizozemska vlada je prav pod vtisom Couve de Murvillovega govora obvestila druge zahodne zaveznike o Bentinckovem sprejemu pri predsedniku de Gaullu. Belgijska vlada je obvestila, ki jih je prejela od nizozemske vlade, razširila med članice NATO. Tako so informacije o de Gaullovih izjavah nizozemskemu poslaniku Bentincku prispele v Rim, Bonn in Washington dne 23. oktobra. Rimski «Messaggero» je nanje namigaval že 24. oktobra.

Pravi ogenj v strehi je nastal, ko je ameriški tednik Newsweek 25. oktobra objavil svoja odkritja, ki jih je prejel — tako je pisal tednik — od nekega diplomata, prijatelja Francije in ZDA. Pristaše Atlantske zveze so zlasti osupnile naslednje de Gaullove izjave (poslaniku Bentincku):

«Nemčiji bi ne smeli nikdar dovoliti, da ima lastno vojsko. Čemu hočejo Nemci vojsko? Ako bi jih kdo napadel, potem jih bom lahko branil jaz s svojo udarno silo (force de frappe). Kar zadeva Evropsko gospodarsko skupnost, ne bom nikdar dovolil večinskega glasovanja. Veto je neogiben». Glede Amerike je de Gaulle dejal: «Ne bom odnehal, dokler ne bo zadnji ameriški vojak zapustil Evrope.»

Francosko zunanje ministrstvo je zanikalo poročilo ameriškega tednika «Newsweeka» s pripombo, da so ljudje, ki skušajo s sistematično tiskovno gonjo namenoma zavesti javno mnenje in pokvariti odnose med Francijo in njenimi zavezniki.

Uredništvo «Newsweeka» je s ponovno izjavo zatrdilo, da je bilo njegovo poročilo o de Gaullovih izjavah točno. Nizozemsko poslaništvo v Parizu je potrdilo tako poroča «L'Express», da je bil poslanik Bentinck res sprejet v zunanjem ministrstvu, kjer je 18. oktobra dopoldne de Gaulle predsedoval ožjemu sestanku o francoski narodni obrambi.

Realistična ocena gospodarsko-socialnega položaja Francije

V zvezi z začetkom volilne agitacije v Franciji za izvolitev novega predsednika in s propagando za ponovno izvolitev de Gaulla navaja opozicijski tednik *«L'Express»* zanimive podatke o gospodarsko-socialnem položaju današnje Francije. List trdi, da je življenjska raven povprečnega Francoza natančno na pol poti med turško in ameriško; v Franciji je življenjska raven dvakrat višja kakor v Turčiji, a dvakrat nižja kakor v Ameriki. Kakšen je odnos prebivalstva Francije in Amerike? 1 proti 4; odnos bogastva 1:8 in odnos tehnološkega izumiteljstva 1:13.

Kako se je razvijalo gospo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za hitrejši razmah industrijskega sodelovanja

Sestanek mešanega odbora v Trstu
Stalna urada v Trstu in Kopru

V smislu gospodarskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo z dne 28. novembra 1964, ki daje poseben poudarek na industrijsko-tehnično sodelovanje med podjetji obeh držav je bil ustanovljen mešan odbor za usklajevanje takšnega sodelovanja v državnem obsegu. Za pospeševanje industrijskega sodelovanja na samem obmejnem področju, pa posluje poseben mešan odbor, ki ga sestavljajo odposlanci gospodarskih zbornic Slovenije in Hrvatske ter Zveze trgovinskih zbornic samoupravne dežele Furlanija — Julijska krajina. Zbornici Slovenije in Hrvatske sta delegirali pet svojih predstavnikov: predsednika koordinacijskega odbora za obmejne sporazume L. Lesjaka, tajnika tega odbora R. Čotarja, ravnatelja podjetja PIK iz Umaga M. Lovrečiča, odbornika reške okrajne gospodarske zbornice K. Demartinija ter ravnatelja tovarne «Meblo» iz Nove Gorice inž. O. Vrtačnika; z italijanske strani pa so v odboru: odbornik trgovinske zbornice v Trstu dr. E. Vatta, ravnatelj tovarne Fonderie Officine Meccaniche Triestine A. Trevisini, podpredsednik trgovinske zbornice v Vidmu dr. F. Job, svetnik te zbornice dr. G. Bacich in ravnatelj predilnice Cotonificio Triestino V. Monolo. Ta mešani odbor za industrijsko sodelovanje na obmejnem področju se je sestal v torek v Trstu, da bi postavil smernice za konkretno delo na področju industrijskega sodelovanja. (Poročilo o tem sestanku objavljamo niže.)

NOVEMBRSKI SPORAZUM PREDVIDEVA ŠIRŠE SODELOVANJE

Kakor je znano, razširja lanski sporazum z dne 28. 11. dotlej veljavno sodelovanje v trgovinski izmenjavi še *na področje industrije, rudarstva, gradbeništva, kmetijstva, prometa, turizma itd.* Predmet dogovora zajema pripravo načrtov za ustanavljanje celih tovarn, širjenje in modernizacijo že obstoječih, izobraževanje strokovnjakov, tipizacijo in standardizacijo proizvodov, izboljševanje tehnološkega procesa za povečanje proizvodnje, izboljšanje delovnih metod, recipročno uporabljanje razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti, izkoriščanje in predelovanje surovin, izmenjavo izumov, licenc in tehnične dokumentacije, proučevanje tujih tržišč, razpečavanje izdelkov na tržiščih, izmenjavo strokovnjakov za znanstvena raziskovanja, kreditiranje z vračanjem s proizvodi itd.

Na jugoslovanski strani je za tako sodelovanje zelo veliko zanimanje in sklenjeni so tudi že nekateri kooperacijski sporazumi med posameznimi jugoslovanskimi in italijanskimi podjetji. Tako je sklenila novogoriška tovarna *«Gostol»* pogodbo za izdelovanje strojev za sušenje kož, tovarna *«Aluminij»* v Komnu za proizvodnjo velikih pralnih strojev za hotele, bolnišnice, internate in podobne obrate; tovarna *«Gorenje»* v Velenju za izdelovanje malih gospodinskih pralnih strojev *Rex* s firmo Zanussi v Pordenonu, puljska *«Steklarna»* pa tudi izdeluje ognjevarno steklo kot kooperant tovarne *«Gorenje»*.

Mimo teh se pogajajo za kooperacijo še tovarna *«Iplas»* v Kopru, tovarna *«Lama»* v Dekanih, tekstilna tovarna *«Pazinka»* v Pazinu in *«Agroservis»* v Šempetru pri Celju. Po prijavah, ki jih je prejel urad v Kopru, se zanima za sklenitev pogodb o sodelovanju z italijanskimi firmami še *okoli 30 drugih obratov na Primorskem, v hrvaški Istri in na Reki.* Med njimi sta tudi *Tovarna igel* v Kobaridu in tovarna *«Mehanotehnika»* v Izoli, ki želi sodelovati z izdelovalci igrač v deželi Furlaniji Julijski krajini.

Po vsem tem je mogoče sklepati, da se bo tovrstno sodelovanje v doglednem času močno razmahnilo in ustvarilo še dosti tesnejše sodelovanje obeh partnerjev, kakor je bilo dosedanje.

SESTANEK MEŠANEGA ODBORA V TRSTU

V torek popoldne so se na trgovinski zbornici v Trstu sestali člani mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora za pospeševanje industrijskega sodelovanja na obmejnem področju. Razprava na tem sestanku je razčistila najprej osnovne pojme industrijsko-tehničnega sodelovanja. Poudarjeno je bilo zlasti, da mora imeti to sodelovanje značaj stalnosti ter se mora razlikovati od same trgovine Takšno industrijsko sodelovanje zahteva dejansko delitev dela med podjetji s te in one strani meje. Hkrati naj bi to sodelovanje prišlo do izraza *tudi pri razpečevanju izdelkov na tujih trgih.* Odbor za industrijsko sodelovanje bo skušal vsem industrijcem ustreči glede informacij pa tudi samega usklajevanja industrijske in tehnične kooperacije; hkrati bo predloge industrisjskih podjetij sporočal mešanemu odboru za industrijsko tehnično sodelovanje, ki posluje v vsedržavnem okviru.

Sestanek v Trstu je dovedel do praktičnega sklepa, *da se v*

(Nadaljevanje na 2. strani)

«Razno blago» čez italijanska pristanišča

Velik napredek v Genovi in Benetkah - Mrtvilo čez Trst

Objavljamo podatke o prometu «z raznim blagom» v glavnih italijanskih pristaniščih, kakor jih je objavil milanski «Il Giorno» spričo prometne razstave v Genovi, ki posveča zlasti veliko pozornost razvoju pomorstva. Pisec žal ni razložil, po kakšnem kriteriju je sestavil statistiko, oz. razčlenil blagovni promet v posameznih pristaniščih: katere vrste blaga označuje kot «razno blago». Tako je prišlo do nesoglasja, ki smo ga ugotovili glede podatkov o prometu z «raznim blagom» čez Trst. Pod postavko «razno blago», oz .«drugo blago» navaja namreč statistika tržaške trgovinske zbornice nekoliko drugačne podatke kakor «Il Giorno», in sicer so ti naslednji: čez tržaško pristanišče je šlo v prvi polovici letošnjega leta 615.171 ton «raznega blaga» (dovoz 235.825 ton, odvoz 379 tisoč 892) proti 606.382 ton v prvem polletju 1964 (dovoz 325.245, odvoz 281.382). «Il Giorno» navaja naslednje podatke za

PROMET Z 'RAZNIM BLAGOM' V PRVEM POLLETJU

	1964	*1965*
	(v tonah)	
Genova	4,468.000	5,582.000
Benetke	3,081.000	3,473.000
Neapelj	2,000.000	1,936.000
Ravenna	1,179.000	1,342.000
Trst	1,335.000	1,337.000
Savona	960.000	1,082.000
Livorno	876.000	857.000
Augusta	854.000	826.000

Vsekakor kljub temu nesoglasju ne izgubijo podatki, ki jih navaja «Il Giorno», mnogo na svoji zanimivosti. «Il Giorno» upravičeno podčrtava zlasti *velik napredek v genoveškem pristanišču* in pripominja, da daje promet z «raznim blagom» (kosovne pošiljke) mnogo večji zaslužek kakor množično blago (nafta, gorivo sploh, rudnine, les in podobno).

Blagovni promet po železnici na km

Blagovni promet na italijanskih železnicah znatno nazaduje za povprečnim prometom po železnici v Evropi. To pripisujejo v prvi vrsti čedalje ostrejši konkurenci cestnega prometa, v dobršni meri pa tudi tehnološki zaostalosti italijanskih železnic v primerjavi z ostalimi.

V spodnji razpredelnici je razvidna gostota blagovnega (trgovinskega in industrijskega) *prometa po železnici na vsak kilometer* in to v zahodnoevropskih deželah, *izražena v tonah.*

Zah. Nemčija	1,690.000
Francija	1,470.000
Belgija	1,280.000
Avstrija	1,210.000
Švica	1,110.000
Luksemburg	1,060.000
Nizozemska	1,040.000
Italija	840.000

Na II. mednarodni prometni razstavi v Genovi so v sektorju železniškega prometa s prikazom najsodobnejših in celo revolucionarnih vagonov ter opreme, nakazane smernice za potenciranje in zboljšanje vagonskega parka na domačih železnicah.

VEČ AVTOMOBILOV V ITALIJI

V času od januarja do konca septembra letos so v Italiji izdelali vsega 927.179 avtomobilov proti 836.229 v prvih 9 mesecih lani. V istem razdobju pa so izvozili 246.752 avtomobilov proti 255.248 lani.

Tretja svetovna rezervna valuta

Poleg dolarja in funta šterlinga še rubelj - Mednarodna banka za gospodarsko sodelovanje SEV

Kot kaže se obe zahodni valuti — dolar in funt — pogrezata, kljub pogumnemu govorjenju v Washingtonu. Ali je tretja valuta Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč — rubelj, na tem, da se pojavi na vzhodu?

Na konferenci najvišjih strokovnjakov za sovjetske denarne probleme so to poletje v Moskvi pod vrhovno zaščito Sovjetske akademije znanosti, finančnega ministrstva in Gosbanke nekateri govorniki govorili o tem, da je dozorel čas za «vstop» rublja na kapitalistične trge. Nekateri so svetovali, naj bi rubeljski bankovci z jamstvom Gosbanke krožili v mednarodnem obtoku, a za to naj bi poskrbela v lanskem letu ustanovljena banka pod okriljem Sveta za vzajemno pomoč: International Bank of Economic Cooperation. Seveda so te ideje šele klice nejasno začrtanega začetnega stadija. Vedeti je namreč treba, da tudi kapitalističnih trgov ne financira obtok dolarja in funta, ampak izmenjava bančnih bilanc v Londonu in New Yorku. Te misli so simptomatične za nejasni čut nezadovoljstva, ki vlada, ker nima rubelj pravega mednarodnega statusa oziroma še več, ker ga sploh nima. O tem je bilo v najnovejšem času precej pritožb v krogih SEV.

V preteklem 10-letju so vzhodne evropske članice SEV (Sveta za vzajemno pomoč) vztrajno kritizirale bilateralni značaj blagovne izmenjave v okviru SEV, ker so prav one bolj odvisne od zunanje trgovine kot pa Sovjetska zveza. Bilateralna izmenjava neogibno znižuje trgovino na najnižji skupni imenovalec. Po drugi strani pa bi s tem, da bi vnašali precejšnjo dozo bilateralizma v trgovino skupnosti SEV, ki ima članice samo s centralnim planiranjem trgovine, ustvarili skrajno zamotane probleme zelo nadrobnega multilateralnega usklajevanja bodisi v proizvodnji bodisi v trgovinskem planiranju.

Madžari so že okoli leta 1950 predlagali posebno shemo neke vrste sporazuma SEV o končnih bilancah, ki naj bi bile plačane v zlatu, kar je precej podobno stari zahodno evropski plačilni uniji. Ta madžarski predlog so kasneje pobrali Poljaki v sicer bolj formalni obliki, ko so se oktobra 1953 pogajali in sporazumeli o ustanovitvi banke SEV. Poljski predlog je ostal odprt, naj bi ga enoletna preizkušnja potrdila.

Ko je preteklo leto dni, so bili Rusi zelo radodarni s pohvalo glede nove agencije SEV — nove Mednarodne banke za gospodarsko sodelovanje. Banka je, kot so rekli na leningrajskem sestanku SEV v letošnjem juniju, postala multilateralni klirinški center. Saj o tem dovolj zgovorno priča impozantni obseg skoraj 23.000 milijonov rubljev vrednosti ali vsa trgovina med članicami SEV. Dejansko pa to število predstavlja le računsko število, ki pomeni zelo malo glede obsega poslov skozi resnično prave multilateralne sporazume. Članek dobro obveščenega poljskega lista «Zycie Warszawy» z dne 15. letošnjega julija je napisal, da so države SEV še kar naprej nadaljevale svoje poizkuse bilateralno uravnovesiti svojo trgovino in da so se nekateri člani izognili olajšavam, ki jim jih je dajala banka SEV, ker so se odvečni prenosljivi rublji spremenili v neplanirano dajanje kredita drugim državam.

Zdi se, da imajo Rusi glede poljskih predlogov dve ideji, kako nanje mislijo. Morda drži, da so Moskvi poljski predlogi simpatični, ker bi bil rubelj povišan na stopnjo tretje svetovne valute, pa čeprav na razmeroma ozki lestvici SEV. To bi bila za Sovjetsko zvezo precejšnja izkušnjava. Sicer si tudi ne morejo dovoliti, da bi bili stalno neobčutljivi za stalni pritisk svojih partnerjev. Po drugi strani pa skriva zanje ta poljski predlog nekaj nevarnih čeri. Če bi bili na voljo trdi rublji, bi se verjetno članice toliko opogumile, da bi vsiljevale neprodano blago, ki ne gre v svetovnem zunanjem trgu, tržišču SEV Že delajo razlike v računih SEV med «mehkim» in «trdim» blagom sorazmerno na stopnjo prodajnosti izven SEV.

Nekaj podobnega imamo tudi v zahodnih državah, kjer se nekatere države pritožujejo, da s tem ko držijo v svojih rezervah več dolarjev kot pa one same želijo, dajejo tako neplanirani kredit Združenim ameriškim državam.

Ne manj realistična bi mogla biti ruska skrb glede virov za trdo financiranje, da bi delovala predlagana shema. Resda bi mogel potrebno zlato ali trdo valuto dajati sleherni član v proporciji fiksirani v statuarnih prispevkih za bančno glavnico Toda Rusi seveda upravičeno čutijo, da čim enkrat podpišejo načelo o konvertibilnosti rublja SEV, bo naraščal pritisk njihovih partnerjev. Končno bi morala prav Sovjetska zveza nositi udarec napada, s tem da bi financirala primanjkljaj v trgovini med državami SEV, ko bi začele naraščati težke izgube.

(Po londonskem «Economistu»)

naše mnenje

Peri umazano perilo s svojim strojem!

Da je francoski frank res «težka valuta», se je prepričal neki ameriški gost velikega pariškega hotela. V hotelu so očitno prepričani — kljub de Gaullovi politični šoli — da je dolar še vedno težji, pa so ameriškemu gostu za pranje in likanje srajce zaračunali štiri franke (508 lir). Pritožil se je v uredništvu konservativnega dnevnika «Le Figaro» in pripisal: «Nikjer ne srečam Francoza z umazano srajco, mislim pa, da bi takšnih bilo mnogo, ko bi vsakdo moral plačati za pranje srajce toliko, kolikor sem plačal jaz.»

Uredništvu je združenje pariških pralnic odgovorilo, da uradno niso bile določene cene za pranje in likanje perila, pač pa bi po «informativnih» cenah ne smeli zaračunati za pranje srajce več kakor 1,70 do 2 franka. V tem primeru gre za pranje oziroma likanje s strojem, a na roko se cena zviša na 3 franke. (Moramo vse to tako natanko popisati kakor so natančne, potrpežljive in včasih celo pikolovske naše ženske). Ženska nočna srajca stane (pranje in likanje) 2,5 fr. (317 lir), kombinè 1,65 (210 lir), brisača 0.60 (76 lir), pižama 3 franke (380 lir), itd. Vse to pri likanju na roko. Toda Francozi imajo cene za pranje in likanje perila tudi na težo: 1,20 franka (152 lir) za kg, za najmanj štiri kg perila 1,10 franka (140 lir). Če postaviš pralnici kratek rok, so cene nekoliko višje. (Vidite, kako so Francozi natančni).

Duhoviti Francoz je pismo ameriškega turista ilustriral s primerno karikaturo, na kateri vidiš, kako perica obeša oprano perilo na vrvico nad pralnim strojem a na vsakem kosu stoji: 1000 frankov prihranka, ako pereš sam doma na pralni stroj! Ta karikatura bi torej bila dobra tudi za reklamo tovarne pralnih strojev in trgovcev.

Pa je niti ni treba! Kako si moreš danes zamisliti gospodinjstvo brez pralnega stroja? Ne pri nas, ne v Sloveniji ga gotovo ni. Zlati časi za tovarne in trgovce še posebno, ko ni bilo carine na uvoz v Jugoslavijo, a bridki časi za vso žlahto na Tržaškem in Goriškem, pa tudi globoko po italijanskih mestih, nič manj bridke ure za uradništvo na generalnem konzulatu. To je bilo povpraševanja po potnih listih in sorodnikih tudi v zadnjem kolenu, ki ga zna označiti morda samo še kakšen pravnik. Pa tudi zamere zadosti — kakor umazanega perila.

Konjunktura za pralne stroje je precej splahnela, a za pralne praške vseh vrst od «Dasha» do «Dixana» in za njihov eksport v Slovenijo bo še dolgo trajala čeprav je praške treba plačati z lirami, ki so dvakrat dražje kakor dinarji. Saj veste, da se sorodstva človek ne otrese kar tako čez noč.

Tudi pralni stroji, kakor vsi stroji sploh, so odnesli nekaj naše folklore. O socialni revoluciji sicer ne moremo govoriti. Naše perice ki na glavi nosijo velikans. zavoje v breg proti Kontovelu, bodo popolnoma izginile, če že niso, odkar so na Krasu dobili avtobus. Sicer ne bodo vsaj one žalovale za starimi lepimi časi.

—lb—

Iz življenja

Govoril je tako toplo, da so vsi sedeli kot oparjeni.

* * *

Tudi kolesa zgodovine imajo svoje zavirače.

* * *

Ko bi človek tako dolgo živel kakor želva, bi moral imeti še trši oklep.

* * *

Kadar nate zarjovi lev, ne zadržuj se s povpraševanjem: kaj misli.

PO SVETU

● SPORAZUM MED JUGOSLAVIJO IN VATIKANOM. Beograjska «Politika» poroča, da so bila pogajanja med Jugoslavijo in Vatikanom srečno zaključena. Sedaj je samo še vprašanje formalnosti, ki naj dovedejo do obnove diplomatskih odnosov. Nekateri domnevajo, da se bo to zgodilo z izmenjavo pisem med Vatikanom in Jugoslavijo. Tako bi se diplomatski odnosi zopet normalizirali.

● VELIKE STAVKE. Osrednje vodstvo zveze levo usmerjenih sindikatov CGIL se je povezalo z ostalima dvema sindikalnima zvezama CISL in UIL z namenom, da ponovno proučijo položaj delavstva po italijanskih elektriških podjetjih državne ustanove ENEL. Prišlo je do novih pogajanj s predstavniki ENEL; sindikalisti so zagrozili z novo stavko, ako bi ustanova ENEL ne sprejela njihovih pogojev. V tovarnah za izdelovanje gumijastih izdelkov družbe «Pirelli» je izbruhnila velika stavka. Sindikalne organizacije so nastopile skupno, vendar so bili predstavniki desno usmerjenih sindikatov proti temu, da bi se stavki pridružili tudi gradbeni delavci.

● V AVSTRIJI OSTANE NA VLADI KOALICIJA. S kompromisom glede sestave državnega proračuna za leto 1966 in glede datuma parlamentarnih volitev je bila ustvarjena osnova za obnovo koalicijske vlade v Avstriji. Prav iz teh razlogov je kancler Klauss odstopil. Predstavniki obeh koalicijskih strank, to je socialistične in avstrijske ljudske stranke so se sporazumeli, da bo začasni državni proračun za leto 1966 slonel na postavkah letošnjega proračuna; ta začasnost bo trajala šest mesecev. Volitve bodo 6. marca. Socialistična stranka je predlagala kot dan volitev 27. februar, medtem ko so pristaši katoliške stranke zagovarjali 27. marec. Nato je prišlo do gornjega kompromisa.

● SKRIVALIŠČE OROŽJA NA JUŽNEM TIROLSKEM. Italijanska vojaška patrulja je v neki jami 1300 m visoko v bližini Mühlwalda odkrila zalogo orožja. V jami so našli Mauserjeve puške, več samokresov, naboje za strojnice in 2 kg smodnika.

● TRI VELIKE RAKETE NA MOSKOVSKI PROSLAVI. Proslava obletnice oktobrske revolucije (ki se zaradi različnega koledarja v Sovjetski zvezi obhaja pozneje) je zbudila med tujimi opazovalci izredno pozornost, ker so Rusi na vojaški paradi pokazali tri velikanske rakete, ki so dolge čez 33 metrov in lahko zadenejo sovražnika na velikanske razdalje. Politični slavnostni govor je imel podpredsednik vlade Dimitri S. Poljanski, ki je prvič nastopil ob podobnih proslavah. Dejal je, da ima socializem vsekakor velikanske prednosti pred kapitalizmom. Za zmago socializma ni potreben revolucionarni boj povsod po svetu. Sovjetska zveza je bila vedno proti «izvozu revolucije», kakor je nasprotna «izvozu protirevolucije.» Poljanski je pripomnil, da je Sovjetska zveza vedno bila zato, da se nesporazumi s Kitajsko odstranijo.

● ŠTUDENTJE PODPIRAJO JOHNSONOVO POLITIKO. Sedem študentov z univerze Rutger je prineslo v ameriški parlament (Kongres) spomenico s 4000 podpisi. Podpisani študenti izjavljajo, da podpirajo politiko Združenih ameriških držav v Vietnamu. Študente je sprejelo več senatorjev in poslancev.

● EISENHOWER DOBIL SRČNI NAPAD. Bivši predsednik Združenih ameriških držav Eisenhower je med svojim bivanjem v Augusti (v Georgiji) doživel srčni napad. Prepeljali so ga v vojaško bolnišnico v Fort Gordonu. K bolniku je prihitel tudi njegov sin, ki ga je poklicala mati. Eisenhower ima 75 let. Prvi srčni napad je dobil leta 1955, novembra 1957 je pretrpel drugi srčni napad, a lanskega oktobra je zbolel za bronhitisom. Pred napadom se je počutil dobro in še igral golf.

● KAJ BODO ODGOVORILI FRANCOZI? Minister državne zakladnice Colombo je kot predsednik ministrskega sveta Evropske gospodarske skupnosti s posebnim pismom sporočil francoski vladi gledišče petih članic EGS o sporu s Francijo. V njihovem imenu je francosko vlado povabil na pogajanja, da bi se ti odnosi dokončno razčistili. Listino je izročil francoskemu zunanjemu ministru italijanski poslanik v Parizu Giovanni Fornari. Minister za informacije Alain Peyrefitte je izjavil časnikarjem, da francoska vlada še ni pismeno odgovorila na Colombovo pismo. Na podlagi njegove izjave ni bilo mogoče sklepati, ali je Francija menjala svoje stališče nasproti EGS, čeprav je o tem govorila na zadnji seji. V petek prispe v Pariz zahodnonemški zunanji minister Schroeder, ki bo prav gotovo načel tudi to vprašanje.

● KUBIČEK JE ZOPET ZAPUSTIL BRAZILIJO. Bivši brazilski predsednik Juscelino Kubiček je sam odpotoval iz Brazilije ter se vrnil v New York. V zadnjem času so Kubička zasliševali brazilski polkovniki, ki so ga obtožili, da je vodil kot socialni demokrat filokomunistično politiko. Po uradnem sporočilu bo odslej vlada pregledovala vse politične izjave, ki jih bosta širila radio in televizija.

● FIDEL CASTRO SE HOČE OTRESTI TUDI POLITIČNIH JETNIKOV. Kakor znano, sta se vladi Kube in ZDA dogovorili, da bo Kuba dovolila izseljevanje svojih političnih nasprotnikov v Združene ameriške države. Vsak mesec naj bi odšlo okoli 4000 Kubancev s Kube. Po najnovejših vesteh je Fidel Castro izjavil, da bi lahko odšli s Kube po več kubanskih državljanov na mesec. Te dni je kubanska vlada izročila noto Združenim ameriškim državam, v kateri predlaga, naj bi omogočili prost odhod tudi *političnim jetnikom*. Fidel Castro je pripravljen to storiti pod pogojem, da bi ZDA poskrbele za to, da bi njegove pristaše pustili na svobodo tudi latinsko-ameriške države.

V ZNAMENJU ČASA

V New Yorku so se zbrali nasprotniki Johnsonove politike v Vietnamu. Pet izmed teh je javno sežgalo svoje vpoklice v vojsko v znak protesta proti bombardiranju Vietnama; stari so 21 do 36 let. Nastopilo je več govornikov, med njimi tudi 80-letni duhovnik A. J. Muste. Sam je tudi vodja gibanja proti uporabi sile. Govoril je proti vojnam. Svoj govor je zaključil z molitvijo za Normana R. Morrisa, ki se je kot «quaker» dal sežgati pred Pentagonom, kjer je sedež ameriškega ministra za narodno obrambo. (Quakerji so pacifisti, to je gibanje proti uporabi sile in proti vojskam). Muste je dejal, da bo ostal Morris za vedno v zgodovini človeštva kot pogumen človek. Pacifiste so napadli nekateri vroči pristaši Johnsonove politike, dokler ni 200 policajev vseh razgnalo.

MEDNARODNA TRGOVINA

Od jutri mednarodni sejem pohištva

V soboto bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani slovesno odprli VI. mednarodni sejem pohištva in opreme za industrijo pohištva. Sejem ostane bo odprt do 21. novembra. Poleg domačega občinstva, ki sledi modi in se zanima za najnovejše izdelke na tem področju, vlada za ta sejem veliko zanimanje tudi med tujimi kupci, ker je Jugoslavija velik izvoznik pohištva. Jugoslovanska lesna industrija izvaža svoje izdelke tudi v Italijo.

Vzhodne države na lesnem sejmu v Celovcu

Proti koncu oktobra so se v Celovcu zbrali strokovnjaki in predstavniki ministrstev za trgovino, kmetijstvo in gozdarstvo, kakor tudi predstavniki avstrijske lesne trgovine, da bi se posvetovali glede ustroja avstrijskega lesnega sejma leta 1966 v Celovcu (od 11. do 21. avgusta). Predsednik sejemske uprave Rudolf Novak je imel temeljno poročilo o delovanju sejma. Sejemska uprava pripravlja razne novosti za ta sejem, ki bo 15. avstrijski lesni sejem ter bo imel obeležje jubilejnega sejma. Prihodnje leto bodo odprli gotovo največjo sejemsko dvorano v Evropi zgrajeno iz lesa; saj bo imela razpon 100 metrov. Obenem bo dograjena manjša sejemska dvorana — prav tako lesna konstrukcija z razponom 60 metrov.

Za prihodnje leto je napovedana udeležba *sovjetske lesne izvozne organizacije. Poljska in Romunija* pa bosta razstavljali lesne izdelke na večji površini kakor letos. V *jugoslovanskem* paviljonu bo pretežni del paviljona zavzelo pohištvo. Švedska bo odprla svoj informacijski urad. *Namesto dosedanjega improviziranega paviljona mesta Trsta, bo samoupravna dežela Furlanija - Julijska krajina postavila stalen paviljon.* Prihodnje leto bodo na sejmu posvetili še večjo pozornost lesni obrti vseh vrst in papirni industriji. Tudi prihodnje leto bo poseben oddelek posvečen zaščiti pred hudourniki in plazovi.

Kakor vsako leto bo sejem spremljala vrsta sestankov in predavanj iz lesne stroke. Tako se bodo zopet sestali tudi lesni strokovni časnikarji. S posvetovanja so pozvali avstrijske tovarne in trgovce s pohištvom, naj leta 1967 priredijo prvo razstavo pohištva.

Osem razstav na zagrebškem velesejmu

Na prihodnjem mednarodnem spomladanskem velesejmu v Zagrebu (od 16. do 24. aprila 1966) bo kar 8 specializiranih razstav, in sicer:

Mednarodna razstava blaga za široko potrošnjo (tkanine, pohištvo, gospodinjske električne naprave, kemični proizvodi, oprema za trgovine in hotele, športna oprema, drobno blago itd.), VI. *mednarodna razstava prehrane in opreme za živilsko industrijo ter kmetijstvo* (traktorji in drugi kmetijski stroji, namakalne naprave, stroji za proizvodnjo sira idr.), VIII. *mednarodna razstava embalaže* (surovine, stroji za embalažo, oprema za sef-service itd.), III. *mednarodna razstava industrijskega prevozništva* (prenašalci, dvigala, gradbeni stroji idr.), *Mednarodna razstava orodnih strojev* (stroji za predelovanje lesa in jekla itd.), III. *mednarodna razstava plastičnih mas* (surovine, končni izdelki za široko potrošnjo, plastika v gradbeni stroki, kmetijstvu in drugod, stroji za popolen ciklus pri proizvodnji in predelovanju plastičnih mas idr.), *Mednarodna razstava rudnikov, rudniške opreme in priprav za varnost na delu v rudnikih* in XI. *mednarodna razstava merilne tehnike in avtomacije* (razni instrumenti, merilne naprave in aparati za posamezne industrijske sektorje, priprave za avtomacijo v pisarnah itd.).

Velesejemska uprava sprejema *prijave za udeležbo najkasneje do 31. decembra.* Interesenti v Italiji se lahko v ta namen obrnejo na *italijansko delegacijo za zagrebški sejem.* (Delegazione generale per l'Italia della Fiera Internazionale di Zagabria), ki ima sedež v Rimu, ulica Treviso 33 (tel. 86.93.95).

AMERIŠKA PŠENICA ZA VZH. NEMČIJO

Združene ameriške države bodo prodale Vzhodni Nemčiji za 3,5 milijona dolarjev pšenice. Glasnik zahodnonemškega zunanjega ministrstva je v tej zvezi izjavil, da njegova vlada temu ni nasprotna. To je razumljivo, saj bodo od vzhodnonemškega uvoza ameriške pšenice nekaj imeli tudi zahodni Nemci: vzhodni Nemci se bodo namreč pri uvozu poslužili zahodnonemškega uvoznika, pa tudi sicer bodo pošiljke šle skozi hamburško pristanišče.

AMERIŠKA PŠENICA ZA SOVJETSKO ZVEZO?

Na čikaškem trgu z žitaricami se je razširila vest, da se Sovjeti zanimajo za nakup ameriške pšenice. Funkcionarji ameriškega kmetijskega ministrstva sicer to zanikajo, vendar se zdi vest verjetna. Ameriške oblasti se namreč bavijo z vprašanjem nekaterih formalnosti za morebiten izvoz domače pšenice v Sovjetsko zvezo. Postavile so baje pogoj, da morajo 50 odsto celotne dobave pšenice Sovjetom prepeljati ladje z ameriško zastavo.

ČEŠKOSLOVAŠKI ORODNI STROJI ZA INDIJO

Češkoslovaška bo dobavila indijskemu podjetju Batliboy iz Bombaya orodne stroje v vrednosti 2,5 milijona češk. kron, tj. 215 milijard lir.

V okviru sejmov «Alpe-Adria»

Sklepanje pogodb in izkoriščanje licenc

Tržaška delegacija Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu je na svojem zadnjem sestanku v Trstu dala pobudo za hitrejše izvrševanje poslov v okviru obmejnega mednarodnega sejma «Alpe-Adria». Pobude v tem smislu prihajajo od podjetij tudi z one strani meje. Kaže, da niso pristojna oblastva — italijanska in jugoslovanska — ostala gluha za vse te pobude ter skušajo v okviru danih možnosti pripomoči k hitrejšemu razvijanju poslov.

Prepričani smo, da se ne motimo, ako postavimo najnovejši obisk ravnatelja za zunanjo trgovino pri generalnem vladnem komisariatu v Trstu dr. Scapara v Ljubljani, kjer se je mudil 28 in 29. oktobra, v zvezo s temi pobudami. Spremljal ga je podprefekt dr. Pino. Zadevni pogovori so bili pri gospodarski zbornici Slovenije, ki so jo zastopali njen podpredsednik Janez Nedoh in strokovnjaka v zadevah obmejnih sporazumov svetnik Fr. Burger in Ančka Kamnikarjeva.

Osnovni razgovor se je sukal okoli vprašanja dokončne likvidacije poslov v okviru sejma Alpe - Adria 1962. Poleg tega naj bi ugotovili možnosti čimprejšnje likvidacije poslov v okviru obmejnega sejma 1963. Prav tako so govorili o izvedbi poslov zaključenih med sejmom «Alpe-Adria» 1964. Razgovor je zadeval tudi vprašanja izdajanja licenc za sejem «Alpe-Adria» 1965.

Glede sejma «Alpe-Adria» 1963 je bil dosežen sporazum, da se dan 30. novembra 1965 smatra za zadnji rok za izkoriščenje (realizacijo) že izdanih licenc, do katerega doslej še ni prišlo v celoti. Predstavniki obeh organov, to je ravnateljstva za zunanjo trgovino pri vladnem komisariatu v Trstu in gospodarske zbornice Slovenije, so se načelno sporazumeli, *da bi od datuma podelitve licenc do izvršitve posla, to je izkoriščenja licence, ne smeli preteči več kakor dve leti.* V smislu tega sporazuma je bil določen dan 30. aprila 1966 kot skrajni rok za realizacijo licenc, izdanih za sejem «Alpe-Adria» 1962. Na sestanku v Ljubljani so ugotovili, da se razvijajo posli zaključeni v okviru sejma «Alpe - Adria» 1965 v redu.

Pri izvrševanju zaključenih poslov nastajajo pogosto zakasnitve iz razloga, ki smo ga v zvezi z iskanjem novih poti, ki naj bi pospešile izvedbo poslov, zaključenih na obmejnih sejmih že večkrat omenili. Po sedanjih predpisih morajo trgovinska podjetja zaključiti pogodbe za posamezne sejme takoj na sejmu ali v kratkem času po njem. Ker mora vsak trgovec poiskati še partnerja na drugi strani, se to dela v veliki naglici. Na podlagi tako sklenjenih pogodb se podeljujejo licence, ki se glasijo seveda za določeno količino in za določeno blago. Dejansko pa pride do izvršitve pogodbe oziroma izkoriščenja licence mnogo pozneje, in to v povsem novih okoliščinah, ko se je položaj na trgu že spremenil in morda tudi konjunktura poslabšala. Zato mnoga podjetja niti ne kažejo več posebne volje, da bi licence izkoristila; druga zopet skušajo menjati predmet licence, pač ustrezno z novim položajem na trgu. So tudi takšna, ki se sploh umaknejo. Zato je treba pogosto iskati drugega partnerja. Da bi se izognili vsem tem nevšečnostim, predlagajo z jugoslovanske strani, da bi se rok za sklepanje pogodb podaljšal, in sicer naj bi možnost sklepanja pogodb trajala še leto dni po sejmu, to je do naslednjega sejma.

Tržaški obmejni promet v desetih mesecih

Meseca oktobra je bilo vplačanega na avtonomni račun pri denaruem zavodu Banca d'Italia (za italijanski izvoz v Jugoslavijo) 348,783.838 lir, izplačanega pa iz računa (za uvoz iz Jugoslavije) 415,463.011 lir. Skupni promet je torej znašal 764 milijonov 446.849 lir.

V desetih mesecih tega leta so vplačila (za italijanski izvoz v Jugoslavijo) dosegla 3 milijarde 253,579.424 lir, izplačila pa (za uvoz iz Jugoslavije) 3 milijarde 309,906.615 lir. Po vsem tem je promet dosegel 6 milijard 562,786.039 lir.

Zavarovalstvo v Jugoslaviji in na Primorskem

Najprej decentralizacija, zdaj težnja za koncentracijo

V predvojni Jugoslaviji je poslovalo okoli 20 zavarovalnic, od teh nekaj tujih, pa tudi nekatere domače so bile poslovno povezane s tujimi. *Od italijanskih* sta bili največ udeleženi Assicurazioni Generali in Riunione Adriatica di Sicurtà. Po vojni je bil zunanji vpliv likvidiran. Nastala je za vso državo enotna zavarovalnice *Državni zavarovalni zavod* (DZZ ali srbohrvatsko DOZ), ki je poslovala centralistično do leta 1953, ko se je pričela decentralizacija in končala leta 1961 z novim zveznim zakonom o zavarovalništvu. Prejšnje podružnice DZZ so postale samostojne, povezane pa vendarle v republiško in po republiški v zvezno skupnost. V Sloveniji je nastalo 14 občinskih ali medobčinskih zavarovalnic, od teh tri na Primorskem, in sicer v Piranu, Postojni in Novi Gorici.

Kakor v raznih drugih gospodarskih organizacijah, se je v novejšem času pojavila spet težnja po večji republiški in zvezni centralizaciji. Izkazalo se je, da je 14 zavarovalnic za Slovenijo preveč in bi bile mnogo močnejše ter po svojem poslovanju cenejše, če bi se zreducirale. Na Primorskem npr. na eno v Kopru, toda lokalistične težnje to še zavirajo, čeprav je pričakovati, da bodo morale sčasoma popustiti.

Za obalne občine Koper, Izola, Piran posluje zavarovalnica v Piranu kot samostojen zavod, le poslovno povezan z republiško in po njej z zvezno skupnostjo. Po letošnjem načrtu naj bi inkasirala na premijah 458 milijonov dinarjev, vendar je inkasirala že do 31. avgusta 407 mil. 846.000 din in pričakuje, da jih bo do konca leta okoli 550 milijonov. Če tega poviška ne bi bilo, bi zaključila leto z izgubo 7 milijonov din. Lanski inkaso, ki je znašal 820 milijonov din, se je letos znižal, ker je prenesla Splošna plovba svoja zavarovanja v Ljubljano; ta bodo znašala letos okoli 400 milijonov din. Do 30. avgusta je izplačala za škode 377 milijonov dinarjev. Ukvarja se z vsemi zavarovanji: civil, živina, posevki, industrija, transport, nezgode, življenje in drugo. Podobne težave kot piranska, pa imajo tudi druge manjše zavarovalnice na Primorskem in v Sloveniji sploh, zato govori vse za večjo koncentracijo.

R. G.

Socialni utrinki

CENE SKORAJ USTALJENE. Povprečna raven cen na drobno in debelo se je septembra v Italiji dvignila za 0,6 odsto v primerjavi s cenami v avgustu in za 2 odsto v primerjavi z lanskim septembrom. Zadevni povprečni pokazatelj na osnovi leta 1953 = 100 se je povzpel na 113,1. V vseh 9 mesecih leta pa so se cene dvignile za 1,6 odsto v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta. Zadevni pokazatelj je obstal pri 112,3.

S PRVE STRANI

De Gaulle

darstvo Francije po nastopu V. republike (od leta 1958)? Po uradnih podatkih se je narodni proizvod v Italiji v sedmih letih dvignil za 45 odsto, v Zahodni Nemčiji za 46 odsto, v Franciji samo za 36 odsto. V zadnjih treh letih je Zahodna Nemčija napredovala za 11 odsto, Francija samo za 7 odsto. Plače so se v Zahodni Nemčiji pri stalnih cenah po letu 1958 dvignile dvakrat bolj kakor v Franciji.

Za hitrejši razmah

Trstu in Kopru odpreta stalna urada (tajništvi), in sicer bo poslovalo tajništvo v Trstu pri trgovinski zbornici (vodil ga bo dr. Tamaro), v Kopru pa pri koordinacijskem odboru za obmejne sporazume na Lumumbovem nabrežju št. 8 (vodil ga bo Rado Cotar).

Kakor smo že navedli zgoraj, so tudi na obmejnem področju nekatera podjetja že navezale stike industrijskega sodelovanja, druga pa se v ta namen še pogajajo, tretja pa iščejo še takšne stike. Na tržaškem sestanku je bila izražena želja, da bi sama industrijska podjetja pokazala nove pobude ter jih sporočila tajništvoma v Trstu oziroma v Kopru, ki so na voljo industrijskim podjetjem za navezavo takšnih stikov industrijskega sodelovanja.

pomorstvo

LADJE SPLOŠNE PLOVBE

Motorna ladja «Bled» se je zasidrala 7. nov .v Conakryju, od koder je nadaljevala plovbo proti Temi. Ladja «Bočna» je pristala 7. nov. v Anconi, nakar je odplula proti Benetkam in Kopru. «Bohinj» pluje proti Lagosu in Apapi, kamor dospe 14. novembra. «Bovec» je te dni zapustila Split, namenjena proti Šibeniku in Reki. «Dubrovnik» pluje 18. nov. v Benetke, 19. v Trst in 23. na Reko. «Pohorje» pluje proti Jadranu. «Zelengora» zapusti te dni Takoradi, namenjena proti Abidjanu in Benetkam. «Ljubljana» pluje proti Buenos Airesu. «Ljutomer» pristane 15. nov. v Genovi, od koder bo nadaljevala plovbo proti Jadranu.

NAPOVEDANE LADJE JUGOLINIJE

Odhodi iz Trsta.

Proga Jadransko morje — Severna Evropa: «Sloboda» 10. nov., «Matko Laginja«» 24. novembra;

Proga Jadransko morje — Severna Amerika: «Crna gora» 18. novembra;

Proga Jadransko morje — Južna Amerika: «Dreznica» 13. novembra;

Proga Jadransko morje — Ciper in Izrael: «Risnjak» 18. do 20. novembra;

Proga Jadransko morje — Perzijski zaliv: «Lika» 11. do 12. novembra, «Uljanik» 17. do 18. novembra, «Nikola Tesla» v začetku decembra;

Proga Jadransko morje — Bengalski zaliv: «Avala» 3. do 10. decembra;

Proga Jadransko morje — Daljni vzhod: «Kosovo» 17. novembra, «Lovćen» 28. do 29. nov., «Korana» 28. do 29. nov. in «Primorje» v začetku dec.

Obveščamo operaterje, da so urniki omenjenih ladij podvrženi spremembam v zadnjem trenutku brez vsakršnega obvestila.

NOV POMOL PRI ITALSIDERJU. S pristankom tovorne ladje «Delphic Eagle», ki je pripeljala 18.000 ton severnoafriške železne rude, so prejšnji torek izročili pomorskemu prometu nov pomol podjetja Italsider v Trstu. Pomol, na katerem so najsodobnejše naprave za razkladanje in nakladanje blaga, je dolg 350 m. Ob njem lahko hkrati pristaneta dve ladji z nosilnostjo do 35.000 ton. Za razkladanje blaga z ladij uporabljajo dva velikanska žerjava, katerih vsak lahko v pičli pol uri raztovori z ladje 850 ton. Stroški za izgradnjo pomola z vsemi napravami so znašali okrog 3 milijarde lir.

NAJVEČJA FRANCOSKA PETROLEJSKA LADJA. Ta mesec bodo v ladjedelnici St. Nazaire v Franciji splavili največjo francosko petrolejsko ladjo «Aldebaran» z nosilnostjo 100.000 ton. Naročila jo je družba Compagnie Francaise des Petroles.

PROMET V BENEŠKEM PRISTANIŠČU NAPREDUJE. V razdobju od januarja do konca oktobra letošnjega leta je blagovni promet v beneškem pristanišču dosegel 12,020.161 ton (dovoz 10,680.145, odvoz 1,340.016), kar pomeni nekoliko manj kot v prvih 10 mesecih 1964, ko je znašal 11,466.955 ton. V osebnem pomorskem prometu pa so zabeležili 236.715 potnikov proti 198 tisoč 425 v istem času lani.

«RAD SE VRAČAM NA ŠTAJERSKO»

Ko so se začeli oglašati klopotci

Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo ta sestavek z eno mesečno zakasnitvijo. (Prip. ur.)

Na Štajerskem se oglašajo klopotci, to pomeni, da se je začela trgatev, lahko rečemo najlepši čas v letu, vsaj za vinogradnike na tem območju. Včasih so bili klopotci sredi vinogradov zato ,da so strašili vrabce in drugo perjad, ki ji diše sladki grozdi. To nalogo imajo še danes, vendar so ir. pomenijo tudi nekaj več: kajti za fanta, ki je postavil večji in lepši klopotec, je bil to ponos, za vse pa znak, da se bo začel veseli čas trgatve in s tem pesmi ter veselja, ki bo šlo od brajd pa tja do kleti, kjer se skozi stiskalnice pretaka žlahtna kapljica v sode, kapljica, ki pogreje žile in razvname misli in tudi glas.

KO JE SPREGOVORILA «ŠMARNICA»

Štajerska je najlepša poleti, ko se odene v en sam cvet jablan, sliv in drugega sadja in jeseni, ko vise z dreves lepi sadovi in ko se trte šibe pod težkimi grozdi. Tudi pozimi ima svoje čare in posebnosti in kdor je malo časa živel kjerkoli na Štajerskem, ne bo pozabil veselih dni okoli pusta in pred njim, ko odmevajo z griča na grič vriski in povedo, kje so koline, ali kje imajo odprto «osmico», ki so se včasih večkrat končale zaradi preveč razgretih glav tudi žalostno. Često so dolžili Štajerce, da se radi pretepajo, kot bi bilo to njihov običaj. Vendar menim, da drugod ni drugače, če govori alkohol namesto pameti. Res pa je bilo, da so včasih gojili tod preveč hibridne trte «*šmarnice*» in znano je, kakšne posledice ima pijača s te trte. Sedaj je gojenje take trte prepovedano in vinogradi ,kjer še raste postopoma zginjajo, vina s take trte pa ne smejo prodajati in jih točiti ter služi le za predelavo v špirit.

Vendar to samo mimogrede. Reči moram samo, da mi je kratek čas, ki sem ga pred vojno prebil na Štajerskem, ostal v najlepšem spominu in da so tod ljudje dobri in veseli kot so povsod, kjer raste trta. Zato ni nič čudnega, če se rad vračam tja in tako sem jo te dni mahnil, da izkoristim še zadnje dni dopusta in, če hočemo, tudi sezone z namenom, da obhodim čim več krajev iz mladih dni.

ZAČNIMO PRI TROJANAH

Kaj bi govoril o poti do Ljubljane, saj jo poznamo. Zato bom začel pri Trojanah, to je na prelazu, preko katerega se prevali cesta z naše na štajersko stran Morda bi prej povedal, da smo se pred klancem pod Trojanami ozrli na staro gostilno, ki stoji *še iz časov Napoleona* in preje in kjer je takrat skupina «rokovnjačev», to je tistih, ki so se umaknili v gozd, da jim ne bi bilo treba nasilno obleči vojaške suknje in služiti Napoleonu, napadla četo Napoleonovih vojakov in jim uplenila blagajno. O tem lepo piše pisatelj Jurčič v svojih «Rokovnjačih».

Trojane so *pomembna postojanka — za turiste.* Iz stare «furmanske» gostilne je v zadnjih letih zrastel pravi hotel oziroma motel, ki ne pusti nikogar mimo sebe, čeprav te lepa cesta vleče po klancu naprej. Kaj ne bi: gostilna je lahko rečemo svetovno znana po vedno svežih krofih in raznih svinjskih specialitetah ,kot so klobase, pečenice in drugo, kar vse pripravljajo po starih receptih sami doma in torej ne v tovarnah. Morda je sedaj precej zginilo od tiste stare domačnosti, vendar se lahko še vedno umakneš v gostilno, ki stoji in bo stala kot nekdaj in se izogneš modernemu naselju — motelu, ki pa je bil potreben zaradi zahtev številnih domačih in tujih gostov. Vse je zgrajeno namreč tako, da imaš čudovit pogled na okolico in v doline pod njo, saj je motel skoro 700 metrov nad morsko gladino.

V DOLINI «ZELENEGA ZLATA»

Ko zdrkneš po klancu in lepi cesti dalje se vedno bolj približuješ Savinjski dolini, ki jo pozna svet po hmelju, tem «zelenem zlatu» posebne kakovosti, ki nosi tudi zlat naziv «golding». Ko smo šli mimo prvih nasadov hmelja, je bilo obiranje v največjem zaletu. Za tistega, ki prvič vidi razsežne zelene nasade značilne po sedem in več metrov visokih smrekovih kolih, ki se dvigajo v vrstah in okoli katerih se opleta žlahtna rastlina, je zanj to posebno doživetje .Star način gojitve hmelja se hitro umika novemu, ko stoje namesto smrekovih hmeljevk *betonski stebri* in vmes prepletene žice. Vendar tudi to ne spremeni vtisa, ki ga napravi hmeljev nasad na tujca.

Ob obiranju hmelja se zgrnejo v Savinjsko dolino delavci in delavke, posebno mladina, iz vseh krajev Slovenije, zlasti iz Prekmurja pa tudi iz bližnje Hrvaške. Ko dozori, je treba hmelj takoj obrati, da ne zgubi na kakšovosti, s tem pa seveda tudi na ceni, ker je konkurenca v svetu vedno večja. To pa pomeni za savinjske hmeljarje posebno škodo, ker gre njihov «golding» skoro ves *preko luže za dolarje.* Zato na tisoče obiralcev hiti in jih nič ne moti žgoče sonce, tudi ne, da si pri delu še bolj pa po delu zapojo. Saj je táko delo mnogo lepše in lažje, če je treba o mladih ,ki tu delajo, sploh o tem govoriti.

KONEC TUDI TE ROMANTIKE

Ponekod obirajo moderne hmeljnike že s stroji. To so stroji posebne vrste, ki morajo ločiti sad, to je kobulje podobne grozdu, od zelenja in jih tudi ne smejo raniti. *Stroj je domač izum,* ki ga iz leta v leto spopolnjujejo in ne bo dolgo, ko bo ta stroj nadomestil delavce in bo izginila romantika preteklih in sedanjih dni, če lahko tako imenujemo star način obiranja hmelja in vse tisto, kar je s tem zvezano.

Ko sem se vračal s poti, so bila hmeljišča v glavnem obrana in počasi se je pred teboj ustvarjala zimska slika prelepe Savinjske doline, ko so po poljih rastli lepo v piramide zloženi smrekovi koli, ki bodo počakali na spomlad, ko jih bodo zopet razvrstili po njivah, da se bo ob njih ovil nov «golding».

-Ž.j.-

(Nadaljevanje sledi)

Goriva vseh vrst bo dovolj

Vse kaže, da bodo Tržačani letošnjo zimo dovolj preskrbljeni z drvmi. Za zdaj jih je dovolj v skladiščih trgovcev, tako jih tudi v primeru hude zime ne bo zmanjkalo. Tako so Tržačani lahko brez skrbi glede oskrbe s kurivom za zimo.

Drva na našem trgu so pretežno jugoslovanskega, pa tudi romunskega in le v majhni meri avstrijskega izvora. Tržaški operaterji — tako pravijo sami — imajo pri nabavi jugoslovanskih drv precejšnje težkoče, ki izvirajo iz razlik pri teži tovorov; te prihajajo na dan pri italijanskem carinjenju, povzroča pa jih delež, ki ga ima pri določevanju skupne teže tovorov tara jugoslovanskih železniških vagonov. O tem se italijanski in jugoslovanski pristojni organi nikdar ne morejo sporazumeti. To povzroča zlasti težave pri plačilu pošiljk.

Prej smo dejali, da je oskrba drv na Tržaškem zajamčena, vprašanje je le, ali bodo Tržačani zadovoljni tudi s cenami drv in ostalih vrst kuriva. V tej zvezi navajamo cene, ki jih uveljavlja znano tržaško podjetje z gorivi; cene veljajo za razdobje september - december; v oklepaju pa so označene cene, ki so veljale letošnjega julija in avgusta.

Bukova drva (cepljena) v dolžini 25 cm 1.900 lir za stot (1.850); *smrekove trske* v kolobarjih ali vrečah 400 lir za kolobar (vrečo — 400); *padovanski koks* v kosih 20 x 40 mm 2.900 lir za stot (2.850), v kosih 40 x 60 mm 2.780 (2.730); *nemški antracit* (v kosih jajčaste oblike) po 24 g 3.030 lir za stot (2.980); *šleski premog* 2 tisoč 430 lir za stot (2.380); *lignit «Rekord»* (briket) 2.200 lir za stot (2.150).

Cene veljajo za dobavo na dom v mestu v zapečatenih vrečah po 50 kg in le za pošiljke nad 2 stotoma. Za manjše pošiljke se cena dvigne za 100 lir pri stotu, razen tega pa še za 50 lir pri stotu za dobavo izven mesta. Pri takojšnjem plačilu (najkasneje v 8-10 dneh po izročitvi) uživa nabavitelj popust v višini 3 odsto.

Cene kuriva v tržaški okolici se v splošnem sučejo na enaki ravni kakor v mestu Beležimo le malenkostne razlike zdaj više zdaj niže. Tako je koks (20x 40 mm) v prodaji na Opčinah po 2.850 do 2.900 lir za stot, premog po 2.500, briketi lignita po 2.300 do 2.400, bukova drva po 1.900 lir za stot in smrekove trske po 350 do 400 lir za kolobar.

ŠVICARSKA TOVARNA V FURLANIJI

Ceramica Scala iz Pordenona je sklenila s švicarskim podjetjem Hoval sporazum o zgraditvi tovarne kotlov in naprav za urejanje toplote pri stanovanjskem ogrevanju. Klimatične naprave, ki jih izdeluje podjetje Hoval, imajo menda to prednost, da ne zavzamejo mnogo prostora in da lahko hkrati proizvajajo toplo vodo za tehnično in sanitarno uporabo, razen tega pa so ekonomične; saj ne porabijo v enostanovanjskih poslopjih več kot 220 litrov vode na dan, a v stavbah z 80 stanovanji ne več kot 32 litrov na osebo.

RESNIČEN PRIHRANEK
PRI OPREMLJANJU STANOVANJ PREDSTAVLJA TA-LE ZNAK
MOBILI ZERIAL
ZATO, DA SE BOSTE PREPRIČALI, OBIŠČITE:
RAZSTAVO POHIŠTVA
V ULICI SETTEFONTANE, 62
ODPRTO: OB PRAZNIKIH OD 9. DO 13. URE
OB DELAVNIKIH OD 8. DO 20. URE
RAZSTAVO SELF SERVICE
V ULICI MADONNINA, 18
TRGOVINO NA KORZU
KORZO ITALIJA - ULICA IMBRIANI
BABY'S - SHOP
V ULICI SAN LAZZARO, 3

F. & M. Pahor
Moška in ženska oblačila ter konfekcija
TRST - Via Imbriani, 9 - Viale Miramare, 183
Telefon 41-604

TEKSTIL - KONFEKCIJA — PRODAJNI SERVIS
Modna hišo
LJUBLJANA - MARIBOR
10 odst. popusta pri plačilu v tuji valuti

Na političnem obzorju

SKGZ spričo Morovega obiska

Slovenska kulturno-gospodarska zveza v Trstu, ki se zaveda, kako so pomembni prijateljski odnosi med Italijo in Jugoslavijo za slovensko narodnostno skupino v Italiji, je pred obiskom ministrskega predsednika Alda Mora v Jugoslaviji naslovila nanj posebno pismo. Zveza je prepričana, tako pravi pismo, da je želja obeh strani, da se ob Morovem obisku razčistijo razna še nerešena vprašanja in tako odstranijo ovire za globlje razumevanje in tesnejše zbliževanje. Gotovo bodo med Morovim obiskom v Beogradu govorili tudi o vplivu položaja narodnih manjšin na medržavne odnose, ker je na tem področju kopica vprašanj še nerešenih.

O teh vprašanjih je zveza načelno razpravljala na dveh zasedanjih z Unijo Italijanov za Istro (v Trstu in na Reki). O sklepih teh sestankov je bil predsednik Moro že obveščen.

Zveza naglaša v svojem pismu, da je nujno potrebno *s posebnimi zakonskimi določbami zavarovati slovensko manjšino na Tržaškem, Goriškem in v Furlaniji* v smislu italijanske ustave in londonske spomenice, pa tudi v soglasju z določbami statuta samoupravne dežele Furlanija-Julijska krajina. Pripadnikom slovenske narodnostne skupine v Italiji naj se zagotovi pravica do pismene in ustne rabe slovenskega jezika v javnih uradih in na sodiščih, pravica do javnih napisov v slovenskem jeziku, pravica staršev, da dajo svojim otrokom slovenska krstna imena in pravica do sorazmerne namestitve Slovencev v vseh uradih in na sodiščih. Uradno je treba poimenovati naselja, v katerih prebivajo Slovenci, s slovenskimi nazivi. Slovenskim kulturnim, vzgojnim, podpornim in športnim ustanovam, naj se zagotovi podpora iz javnih sredstev.

Prepovedati je treba žalitev pripadnikov slovenskega naroda in ščuvanje k narodnostni mržnji ter onemogočiti umetno spreminjanje značaja etničnega ozemlja, kjer prebivajo Slovenci. *Šolske ustanove* v slovenskem jeziku je treba razširiti na vsa področja, kjer prebivajo Slovenci ter izpopolniti šolsko mrežo z *ustanovitvijo strokovnih šol in tečajev raznih vrst in stopenj.*

Poglavje o naravnih mejah

Ne spominjamo se, ali je kateri italijanski državnik po vojni in po razmejitvi v smislu mirovne pogodbe iz leta 1947 in po sklenitvi londonskega sporazuma iz leta 1954 ob velikih svečanostih, ki zadevajo ves italijanski narod, govoril o naravnih mejah, kakor je to storil ministrski predsednik Aldo Moro na dan zmage (4. novembra) v Redipugliji. (Včasih so Slovenci pisali Sredipolje). Da ni dobro zadel priča že to, da so nekateri italijanski nacionalistični listi, kakor tržaški «Il Piccolo», njegovo izjavo, da je Italija leta 1918 dosegla svoje naravne meje, postavili za glavni naslov svojega dolgega poročila o slovesnosti v Redipugliji. Po vsej verjetnosti si italijanski nacionalisti, ki se ne morejo sprijazniti s sedanjo mejo nasproti Jugoslaviji in ki so predsednika Mora spričo njegovega obiska v Jugoslaviji svarili, naj se ne spušča z jugoslovanskimi državniki v razgovore o dokončnem priznanju sedanje razmestitve — razlagajo Morovo izjavo v Redipuliji prav v smislu, da Italija ne priznava «prostovoljno» novih meja in da si bo prizadevala, da tudi nasproti Jugoslaviji doseže «naravno» mejo, kakor jo ima — vsaj po pojmovanju italijanskih nacionalistov — na Brennerju.

Pojem naravnih meja je tako raztegljiv, da se dajo o njem napisati razprave za celo knjigo. Najmanj, kar o njem lahko rečemo je to, da ne sodi v dobo atomskega orožja in da je torej s strateškega vidika silno zastarel. Nezdružljiv je tudi z geslom o mirnem sožitju med narodi, kakor tudi z osnovnim pojmovanjem ustvarjanja sodobnih držav kot politično-socioloških skupnosti narodov. Po našem mnenju ne teče naravna meja po rekah in gorah, *temveč je najbolj naravna in trdna tista meja, ki jo tvori zadovoljnost vseh državljanov ne glede na njihovo narodnostno pripadnost.*

Če naj bi bila Morova izjava samo pesek v oči italijanskim nacionalistom, ki jim njegov obisk Jugoslaviji ni všeč, potem lahko sklepamo, da je italijanski nacionalizem kljub političnemu položaju in ozračju, ki ga ustvarja vlada levega centra, še vedno močan.

Načela je treba uzakoniti

Tudi društvo «Pravnik» v Trstu je naslovilo na predsednika vlade Alda Mora ob njegovem obisku Jugoslaviji posebno pismo glede pravnega položaja Slovencev v Italiji. Glede na razna posredovanja v zvezi s položajem narodnostnih skupin v Italiji, sodijo slovenski pravniki, da bodo v Beogradu med Morovim obiskom govorili tudi o položaju narodnostnih manjšin; sicer pridobiva to vprašanje o mednarodnih odnosih čedalji večji pomen. Vladi obeh sosednjih držav sta večkrat naglasili, da vidita v narodnostni manjšini činitelja, ki olajšuje mednarodne odnose. Zato pričakujejo slovenski pravniki, da se bodo razgovori v Beogradu vodili v tem duhu. Kot tolmač pravne zavesti slovenske manjšine v Italiji želi društvo «Pravnik», da bi ne ostali zgolj pri programatičnih predpisih, v italijanski ustavi, v statutu samoupravne dežele Furlanija-Julijska krajina in v posebnem statutu londonskega sporazuma marveč je treba te predpise tudi *uzakoniti s posebnimi zakoni*, oziroma *razveljaviti* še veljavne *fašistične zakone*, ki so z njimi v nasprotju. Tako je treba razveljaviti določbo v pravdnem postopku, ki predvideva izključno rabo italijanskega jezika na sodišču, prav tako določilo, ki prepoveduje slovenskim staršem, da bi dali svojim otrokom slovenska imena. Glede na to, da osrednja vlada osporava deželi pravico, da izdaja zakone na manjšinskem področju, a sama ni doslej dala pobude za izvršilni zakon, *ostajamo samo pri načelnih določbah ustave*, posebnega statuta in spomenice o soglasju, *ki se ne izvršujejo.* Ker se je predsednik Moro ponovno pokazal občutljivega, ko je šlo za vprašanja narodnostnih manjšin, izraža društvo «Pravnik» prepričanje, da bo upošteval tudi to njegovo vlogo in da bo tako slovenski narodnostni skupini omogočeno, da z mirnim srcem prevzame zaželeno vlogo posredovalca med obema sosednima državama.

V USTAVNEM SODIŠČU TUDI PREDSTAVNIKI DEŽEL. Na pobudo sardinske deželne vlade so se sestali odbori samoupravnih dežel v Italiji (Sardinije, Sicilije, Tridentinskega-Gornjega Poadižja, Doline d'Aosta in Furlanije-Julijske krajine), da bi se posvetovali o reviziji ustave; ta revizija naj bi omogočila, da bi v ustavno sodišče imenovali tudi predstavnike dežel. Posebna komisija strokovnjakov je sestavila besedilo o reviziji meseca aprila. Z njim se je strinjal tudi deželni odbor Furlanije-Julijske krajine. V smislu tega osnutka bi petnajstim sodnikom ustavnega sodišča dodali še tri, ki bi jih predložile samoupravne dežele. Komisija naše samoupravne dežele je sprejela ta zakonski osnutek; proti so glasovali liberalci in neofašisti, vzdržali pa so se komunisti.

PROSLAVA OKTOBRSKE REVOLUCIJE. V nedeljo je bila v kinodvorani Arcobaleno v Trstu proslava obletnice oktobrske revolucije, na kateri je govoril sen. Secchia. Proslava je bila pod gesli: «Solidarnost z zatiranimi narodi» in «Za novo zunanjo in notranjo politiko Italije». Vrteli so film «Lenin 1918. leta».

Vestnik Slov. gospodarskega združenja

SEDEŽ, TRST - ULICA FABIO FILZI ŠT. 8-I. - TELEFON ŠT. 37-808

Ako se baviš z zunanjo trgovino

Kdor se hoče baviti z uvozno in izvozno trgovino, mora izpolniti naslednje pogoje:

1. Mora biti vpisan v trgovinsko zbornico.

2. Trgovinska zbornica izda uvozniku-izvozniku tekoče število pred katerim stoji črka «M». To je neke vrste evidenčna tablica, s katero morajo biti opremljeni vsi dokumenti tvrdke, ki se bavi z zunanjo trgovino. Njen namen je olajšati vse potrebne operacije v zvezi z uvozom in izvozom.

3. V primeru poslovanja z blagom, prepovedanim za uvoz ali izvoz brez dovoljenja, ko je treba prositi ministrstvo za uvozno oz. izvozno dovoljenje, mora biti tvrdka predhodno vpisana v poseben seznam podjetij, ki poslujejo s tujino. Seznam se nahaja pri ministrstvu za zunanjo trgovino. Prošnja mora biti sestavljena na kolkovanem papirju po posebnih predpisih.

4. Tvrdka mora voditi poseben «Obvezni seznam za uvoz in izvoz». Ta mora biti vidimiran na sodišču.

Za poslovanje z blagom državnega monopola, s farmacevtskimi izdelki in živino je treba opraviti za vsako poslovno operacijo poseben postopek. Pojasnila s tem v zvezi dajejo trgov. ska zbornica, špediterska podjetja in banke, ki so pooblaščene poslovati s tujino.

Ko je podjetje opravilo vse te formalnosti in prejme naročilo iz tujine, se obrne (v primeru potrebe) na trgovinsko zbornico, špedicijsko tvrdko ali banko, ki dajejo pojasnila v zvezi z birokratskimi postopki, embalažo, načinom in stroški špedicije in relativno plačilo. Nato embalira blago in pripravi potrebne dokumente za špedicijo, potem ko je prejelo potrebne informacije v zvezi s tem.

Število faktur, potrdila o izvoru, zdravniškega potrdila in način ambalaže in označevanja je navadno različno od države do države. Birokratski postopek je različen tudi glede na blago, namenjeno uvozu in izvozu. Pojasnila s tem v zvezi najdemo v posebnih zvezkih, ki jih izdaja Zavod za zunanjo trgovino in ki so na razpolago pri trgovinski zbornici, špedicijah in bankah.

Prizadeti si mora dati izstaviti bančno odobrenje «benestare bancario» brez katerega blago ne more preko meje. Do vrednosti 150.000 lir ni treba bančnega dovoljenja. Za pošiljke v vrednosti od 150.000 do 500.000 lir izdaja banka odobrenje s posebnim postopkom, ki je predpisan tudi za višje vsote v zvezi z izvozom kvarljivega blaga.

Po vsem tem izroči izvoznik špediciji blago in dokumente za izvoz. Ko je ta opravljen, izroči potrebne dokumente banki, ki poskrbi za inkaso preko svojega korespondenta na tujem trgu.

Večidel vseh teh operacij lahko opravi špedicija na račun stranke. Izkoristiti njene usluge ne daje koristi samo začetniku, ampak tudi tistim, ki so že izvežbani z operacijami s tujino in ki jim ni treba zaradi tega najemati posebno delovno silo.

UVOZ — IZVOZ

Trgovinska izmenjava s tujino je v Italiji podvržena nadzorstvu ministrstva za zunanjo trgovino, ki predpisuje, katero blago in izdelke lahko uvažamo in izvažamo brez dovoljenja in katero lahko uvažamo ali izvažamo samo s posebnim pooblastilom ministrstva.

V ta namen je potrebno, da se prizadeti točno ravna po navodilih ministrstva, ali lahko prosto uvaža oz. izvaža ali ne. Zato je priporočljivo, da se interesenti posvetujejo pri pristojnih uradih (trgovinska zbornica, špedicija, banka), ker so uredbe, ki urejujejo zunanjo trgovino zelo številne in podvržene stalnim spremembam, ki ne zavisijo samo od italijanske vlade, ampak tudi od množice drugih dežel, s katerimi italijanska vlada sklepa, prenavlja in spreminja trgovinske sporazume .

(Konec prihodnjič)

Prijava pridelanega vina

Tržaška občina obvešča pridelovalce vina in trgovce, da morajo prijaviti do 30. tm. količino pridelanega vina v tem letu in ločeno količino vina prejšnjih letih ki je še v zalogi. Tudi trgovci, ki so obvezani voditi knjigo nakupov in prodaje vina, morajo prijaviti količino zaloge .Prijava se izpolnjuje na posebnih obrazcih, ki so na razpolago na uradu za trošarinski davek (Servizio Imposte Consumo) v Ul. Teatro 4.

Neizpolnjevanje te uredbe se kaznuje z globo od 100.000 do 1 milijona lir.

Preosnova italijanskega zdravstvenega sistema

Predvsem so na vrsti bolnišnice

Nerednosti, ki se v zadnjem času pojavljajo v odnosih med bolnišnicami in ustanovami za bolniško zavarovanje, pa tudi med vodstvi teh ustanov in zasebnimi sanatorji, silijo rimsko vlado, da bi čimprej izvršila radikalno preosnovo vsega zdravstvenega sistema v Italiji. K izvedbi takšne preosnove navaja jo tudi nezadovoljiv položaj mlajših zdravnikov ,ki se čutijo zapostavljene pred starejšimi, še posebno v javnih zdravstvenih ustanovah, kakor so bolnišnice pa tudi ustanove za bolniško in socialno zavarovanje sploh.

Ministrstvo za zdravstvo je izdelalo osnutek za preosnovo zdravstvenega sistema, katerega izvedba bi se zajedla precej globoko v dosedanje odnose med javnimi, državnimi ustanovami in zasebnimi sanatoriji, pa tudi med odnose med samimi zdravniki. Prav zaradi svoje radikalnosti je ta osnutek moral zadeti na odpor pri konservativcih ne glede na njihovo politično pobarvanost. Preosnova se bo lahko naslonila na petletni gospodarski načrt, ki zadeva tudi socialna vprašanja.

Načrt za preosnovo zdravstvenega sistema je izdelala posebna komisija in v kratkem bo predložen ministrskemu svetu. V smislu tega načrta se spremeni sama osnova bolnišnic kot javnih ustanov. V veliki meri so se te doslej oslanjale na nekakšno dobrodelniško akcijo, na takoimenovane «opere pie», medtem ko se bodo namesto teh ustanovile *«bolniške ustanove) (Enti ospedalieri), in to deželnega in vsedržavnega okvira.* Ustanovil se bo vsedržavni sklad za vzdrževanje bolnišnic; po bolnišnicah se bo glede zaposlitve zdravnikov uvedel tako imenovani «polni čas», kar pomeni, da se zdravniki ne bodo več v takšni meri zaposlovali samo delno, temveč da bo zaposlitev v bolnišnicah res njihov pravi poklic. Tako naj bi odpravili dosedanji sistem, ki ga reformatorji označujejo za fevdalnega, ki omogoča najemanje zdravnikov ne po njihovi sposobnosti, temveč po raznih zvezah. Zdravnikom bo dana tudi v bodoče določena prostost v izvajanju njihovega poklica, vendar bodo pri tem morali bolj upoštevati svoje socialne naloge.

Zveza zdravniških zbornic se je preosnovi uprla in, kakor navaja «Politica», glasilo levo-usmerjenih krščanskih demokratov, proti njej so vstali tudi konservativno usmerjeni zdravniki, pristaši krščanske demokracije. Z osrednjim vodstvom zveze zdravniških zbornic se ne strinjajo mnogi člani zbornic, kakor navaja «Epoca». Člani teh zbornic trdijo, da nastopa osrednje vodstvo Zveze zdravniških zbornic na svojo roko, ne da bi se o vsej zadevi posvetovalo s svojimi člani.

List pozdravlja decentralizacijo zdravstvenega sistema in uvajanje deželnih ustanov za bolnišnice, vendar je mnenja, da daje reforma še vedno premalo avtonomije deželnim ustanovam in da hoče osrednja oblast ohraniti preširoke pristojnosti.

Preosnovi se upirajo zasebni sanatoriji, ki so organizirani v posebnem združenju, zanjo se tudi ne navdušujejo verske bolniške ustanove, ker se bojijo, da bi jim reforma omejila svobodno delovanje.

Podelitev nagrad za slovenske novele

V četrtek zvečer je na posebni svečanosti v palači italijanske radiotelevizije v Trstu ocenjvalna komisija, v kateri so bili prof. dr. M. Jenikar, prof. dr. A. Rebula in dr. B. Sancin, sporočila izid natečaja za izvirne slovenske novele, ki ga je razpisala italijanska radiotelevizija. Predsednik komisije prof. Jevnikar je v kratkem nagovoru orisal pomen natečaja. Komisiji je bilo predloženih 40 novel od 25 piscev. Govornik je obžaloval, da je iz Gorice prispela samo ena novela in zaključil svoj govor z zahvalo italijanski radioteleviziji za razpis natečaja, s katerim je pokazala razumevanje za kulturne potrebe slovenske manjšine. Prof. Rebula je nato prebral utemeljitev podelitve nagrad za vsako delo. Razdeljenih je bilo 10 nagrad po 50.000 lir med 8 piscev, sta prejela po dve nagradi. Nagrade so bile razdeljene takole: 100.000 lir (dve nagradi) Vinko Beličič za noveli «Gospod in pol» in «Gnezdo»; 50.000 lir Stanko Janežič «Romarska pot»; 100 tisoč lir (dve nagradi) Franc Jeza «Dekle na oglas» in «Zlomljena os»; 50.000 lir Milan Lipovec «Gusarji»; 50.000 lir Danilo Lovrečič «Številka 88»; 50.000 Marij Maver «Srečanje»; 50.000 lir Aleksij Pregarc «Zmagoslavje gospe Marije»; 50.000 lir Igor Tuta «Otrokov božični večer». Komisija je priporočila še 5 novel za odkup, in sicer naslednjih avtorjev: Tončka Curk, Živa Gruden, Janez Kacin, Milan Lipovec in Jožko Lukeš.

KOLIKO POKADIJO TRŽAČANI. Od začetka tega leta pa do konca avgusta so Tržačani porabili 335.243 kg tobaka proti 339.331 kg v istem času lani. Potrošnja tobaka se je potemtakem zmanjšala za 1,2 odsto.

KRONIKA

PREIMENOVANJE ULIC IN TRGOV. Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta so sklenili preimenovati sedanji Garibaldijev korzo v Korzo Umberto Saba po pokojnem tržaškem pesniku. Razen tega nameravajo še imenovati trg pred sedežem Delavske zbornice v Ulici Duca d'Aosta po pokojnem papežu Janezu XXIII., trg in park v Barkovljah pa po pokojnem ameriškem predsedniku Kennedyju.

GRADNJA LJUDSKIH STANOVANJ. V okviru zakona o pomoči za gradnjo ljudskih stanovanj bo tržaška občina zaprosila za posojilo 320 milijonov lir porabili za gradnjo ljudskih porfabili za gradnjo ljudskih stanovanj v Ulici Soncini, ostalih 200 pa v Ulici dell'Agro.

SOLIDARNOSTNA STAVKA. Ravnateljstvo podjetja Italcementi je za nedoločen čas odpustilo nekega delavca. V znak solidarnosti z odpuščenim kolegom in kot protest na ukrep delodajalcev je v sredo ves dan stavkalo 97 odsto delavcev podjetja.

ZA OHRANITEV LADJEDELNICE. Ker preti ladjedelnici Sv. Marka nevarnost zapore ali v najboljšem primeru preusmeritve dejavnosti kljub številnim posegom političnih in sindikalnih voditeljev pri tukajšnjih in osrednjih oblasteh, sta sindikata FIOM-CGIL in FIM-CISL včeraj proglasila enotno stavko vseh 2.500 nameščencev ladjedelnice in podjetij, ki so zaposlena v njej. Stavka bi se morala zaključiti danes zjutraj ob 6. uri.

NAPOVEDANA STAVKA V PODGORI. Ker vodstvo tekstilne tovarne v Podgori pri Gorici noče priznati uslužbencem proizvodne nagrade, bodo ti po odločitvi vsedrgavnih sindikalnih tajništev prihodnji torek stavkali ob koncu vsake izmene poldrugo uro.

ZA ZDAJ SE KRUH NE PODRAŽI. V zvezi z vestjo, da nameravajo tržaški peki podražiti kruh, ker jih preveč stane pšenica sporočamo, da je kmetijsko ministrstvo le odobrilo dobavo pšenice Trstu po «politični ceni», se pravi po 5.622 lir za stot, in sicer za prihodnjih 6 mesecev. Ukrep zadeva vsega 180.000 stotov pšenice. Peki so se s tem za sedaj zadovoljili, vendar bodo po božiču menda spet privlekli na dan vprašanje podražitve kruha.

PRI OREHU NEKAJ NOVEGA. Predsednik tržaške trgovinske zbornice je povedal, da skupina tržaških strokovnjakov pripravlja načrt za gradnjo nekega industrijskega obrata na področju pod vasjo Orehom. Ni pa pojasnil, za kakšne vrste obrata naj bi šlo. Nekateri vedo povedati, da gre za manjšo petrolejsko čistilnico z večjim skladiščem za surovi petrolej.

PREDAVANJE O ŠPORTU V ZAMEJSTVU. Prihodnji torek, 16. t.m., bo Bojan Pavletič predaval v Gregorčičevi dvorani Slovenskega kluba o temi «Problem zamejskega športa».

SLOVENSKI ŠPORTNI TEDEN ZAKLJUČEN. V nedeljo so v dvorani stadiona «1. maj» pri Sv. Ivanu svečano zaključili letošnji slovenski športni teden, ob navzočnosti športnih organizacij pa tudi slovenskih županov in političnih predstavnikov. O pomenu športa za naše ljudstvo je spregovoril predsednik športnega društva «Bor» Dušan Košuta. Nato so bili odlikovani najboljši šprtniki.

NAŠE SOŽALJE

UMRLI SO: v Trstu 59-letna Marija Sodnik por. Primožič, 79-letni Franc Bajc, Josip Kralj iz Trebč, 69-letni Ivan Cerar, Karel Pirjevec s Proseka, Josip Guštin in 71-letni Marij Tul iz Mačkovelj; v Gorici 75-letna Olga Širiboj vd. Vončina, 35-letni Cvetko Polenčič in 86-letni Josip Vogrič.

HTS - novo zdravilo proti raku

Uspeh prvih poskusov - Zdravilo izdeluja «Bosnalijek»

Že dobrih štirinajst dni prinašajo listi v Jugoslaviji kakor tudi v zunanjem svetu poročila o novem zdravilu proti raku, ki ga je sestavil sarajevski zdravnik (stomatolog) dr. Fahradin Zejnilagič. Zadeva je seveda resna, kakor je strahovita bolezen, ki razsaja neizprosno po mestih in vaseh in mori ljudi iz najrazličnejših slojev in poklicev. Gre za vztrajno prizadevanje jugoslovanskega zdravnika — raziskavanja se je ta lotil že pred desetimi leti — a na drugi strani ravnajo republiške oblasti v Sarajevu kakor zvezne v Beogradu z vso zadevo s potrebno previdnostjo. Razvoj je šel pri vsej tej previdnosti že tako daleč, da je drš Zejnilagič svoje zdravilo patentiral in ga označil z HTS; državne oblasti za zdravstvo so pooblastile podjetje za proizvodnjo zdravil in kemičnih izdelkov «Bosnalijek», da lahko prične zdravilo izdelovati. Hkrati so državne oblasti pooblastile trgovinsko podjetje «Medikomerc» (prav tako iz Sarajeva), da Zejnilagićevo zdravilo lahko izvaža. Povpraševanje po njem iz tujine je namreč zelo veliko.

Zdravilo je najprej preiskala posebna komisija, ki jo je imenovalo republiško tajništvo za zdravstvo v Sarajevu; raziskava je trajala dober mesec in se je zaključila z izjavo, da zdravilo ne vsebuje nikakšne nove snovi. Na podlagi tega izida preiskave je zvezni jugoslovanski inšpektorat za zdravstvo najprej prepovedal širjenje zdravila; toda že čez dober teden, to je 30. oktobra, je zopet dovolil uporabo zdravila ter pri tem ugotovil, da sicer ne vsebuje novih snovi, vendar so te kombinirane na način, kakršnega niso doslej ugotovili še v nobenem drugem zdravilu. *Poleg tega je zdravilo neškodljivo,* zato se lahko uporablja.

Jugoslovanske oblasti so odredile, da ne bo zdravilo v prosti prodaji, pač pa si ga bodo nabavljale lahko samo klinike. V Sarajevo prihaja pošta iz najrazličnejših držav, v katerih se zdravniki in bolnšnice zanimajo za zdravilo. Italijansko veleposlaništvo v Beogradu je sporočilo jugoslovanskim zdravstvenim oblastem spisek italijanskih klinik, ki bi rade imele zdravilo. V resnici so z njim pričeli zdraviti tudi zdravniki v Trstu, pa tudi v Bariju, in to na željo samih bolnikov.

Dr. Zejnilagić je najprej raziskoval razne metode, kako bi se dal rak čimprej ugotoviti na bolniku; saj je od zgodnje diagnoze v veliki meri odvisen potek zdravljenja. Raziskoval je zlasti kri za rakom obolelih ljudi, pa tudi same tumorje, ki jih povzroča rak. Ugotovil je, da se obolele celice bistveno razlikujejo od zdravih po razmerju med beljakovinami, pa tudi po svoji električni energiji. Na podlagi tega dognanja je odkril snov, ki lahko spremeni razmerje med beljakovinami in električno energijo v obolelih celicah. Prav to lastnost ima njegovo zdravilo HTS.

Prve poskuse s svojim zdravilom je napravil na članih svoje lastne družine, javno pa je prvič poizkusil zdravilo na profesorici dr. Zlati Babič, ki poučuje na srednji šoli v Sarajevu, a je obolela za rakom na prsih. Čez dober teden je nabreklina (metastaza), ki je bila v začetku debela kot pest, upadla ter ni bila nič večja kot češnjeva koščica. Kmalu je tumor popolnoma izginil. Dr. Zejnilagić je z uspehom preizkusil HTS še na treh drugih bolnikih.

Mnenje italijanskega zdravnika

Turinska «Stampa» poroča, da je prof. Gino Catalano preizkusil Zejnilagićevo zdravilo proti raku na neki hudo bolni bolnici iz Barija. To je farmacevtka, ki je bila operirana že pred tremi leti zaradi raka na prsih. Nabreklina (metastaza) se ji je pojavila tudi na hrbtu, rak ji je načel tudi bedrno kost. Pod nadzorstvom zdravnika je bolnica uživala «cachets» Zejnilagićeva zdravila 20 dni. Kožne nabrekline so močno popustile, vendar ni zdravilo preprečilo — tako je izjavil prof. Catalano, da bi se bolnici ne zlomila bedrna kost. *Vsekakor se njeno splošno zdravstveno stanje ni poslabšalo.* Tudi nabrekline so po 20 dneh zdravljenja popustile. Prof. Catalano je dejal, da se dokončno še ne more izreči glede zdravila, ker ne pozna njegovih sestavin, vsekakor pa lahko reče, *da bolnik lahko prenaša Zejnilagićevo zdravilo.*

kultura in življenje

Naš tisk in slovenščina

Slovenci lahko nad marsičem godrnjamo, zavoljo marsičesa žalujemo, da pa imamo premalo svoje tiskane besede, se ne moremo pritoževati. Kje vse prihajajo danes med nas slovenski listi! Kot bi podzavestno čutili, da bomo le tako dolgo živ del (ali delček) svojega naroda, dokler nas bo vezala materina beseda.

Toda slovenska beseda, ki nam je dolga stoletja ohranjala narodno zavest in se žilavo borila zoper nasilje potujčevalcev, je danes ogrožena tam, kjer bi morala biti najbolj zavarovana: pri slovenskih piscih. Našo besedo, žlahtni izraz naših umetnikov in znanstvenikov, zlasti novi rod, žal, premalo pozna, spoštuje, ceni in ljubi. To pa je nevarno! V trdi tekmi med narodi Slovenci lahko pomenimo kaj le v kulturi, zlasti v književnosti (pa ne samo v leposlovni).

Za svoj tisk malokak narod žrtvuje toliko denarja, časa in duševnega dela kot mi. Zato bi vse, kar izide, moralo biti kolikor moč popolno in torej trajne vrednosti; moralo bi nam biti v čast in v spodbudo za nov korak naprej. Žal pa je treba ugotoviti, da je stanje našega sodobnega tiska večkrat precej daleč od tega načela.

Najmanj, kar od lista pričakujemo, je to, da ga bodo njegovi bralci razumeli; saj je drugače vse pisanje brez smisla. Še zlasti bi moral to dejstvo imeti pred očmi list, ki utira novo, moderno pot ter se ima za glasnika mladega in naprednega slovenskega izobraženstva. Če se naj tak list uspešno bliža svojemu visokemu cilju, mora biti v pisanju razumljiv, dosleden, še zlasti pa slogovno in jezikovno pravilen, čist, privlačen.

Vse te misli mi je zbudil zadnji zvezek «Mosta» (št. 6-7). Vemo, kolikšen idealizem in kolikšne žrtve so potrebne za izdajanje slovenske revije, ki je namenjena izbranemu krogu bralcev in ki z razvito zastavo neodvisnosti ne more računati na nobeno gmotno podporo.

Ne bom ocenjeval vsebine tega zvezka «Mosta», pač pa se želim nakratko dotakniti njegove slovenščine.

Tiskovne napake in nered v rabi ločil — to je sicer površnost, ki pa je pri taki reviji ne bi smelo biti. Ena sama vejica lahko spremeni smisel stavka («Oče odpusti»: «Oče, odpusti»). Danes nam materinščino posebno dušijo tujke, ta strašni plevel, ki ga največkrat poraja naglica pri pisanju. Kakor je Rebulov «Dante» odličen esej, za moj čut je preveč nabit s tujkami, kar precej otežuje branje. Ali to je že vprašanje sloga, ki si ga vsak pisec ustvari sam. In Rebula se izraža zelo zgoščeno; naglice pri pisanju njemu pač ni moč očitati.

Najbolj mi je žal, da je prevod Botterijevih «Tradicij tržaške občine» — zaradi stvarnosti in aktualnosti te preko 10 strani dolge razprave — tako površen: pogosto nejasen in jezikovno nelep. Ali ne bi bilo bridko, da bi Slovenec, vešč italijanščine, moral iskati jasnosti v izvirniku? Ko bi me ne vezal prostor, bi navedel več nerazumljivih stavkov. Da pa mi ne bo kdo očital mahanja po zraku, sem zbral nekaj najotipljivejših primerov posiljene slovenščine.

Ne rečemo «odbor za javno zdravje», marveč «odbor za javno blaginjo». Ne rečemo «imenovalni dekret», ampak «imenovanje». Ne rečemo «genealoško drevo» (l'albero genealogico), temveč «rodovnik». Je bila potrebna nova tujka «defenestracija»? — «Protestiram zoper uničevanje... seznamov,...»: kakšni seznami so to? «Protestiram zoper oborožene grožnje, gonje proti osebam, ranjene župnike in kaplane»: kako more škof protestirati zoper ranjene župnike in kaplane? — Jezus je «pred zadnjo bitko daroval svojim sinovom še eno tolažilo»: «zadnja bitka» je pač zadnji, smrtni boj, in «sinovi» so pač učenci — vobče pa je stavek nemogoč! — «Zahteval bom povračila in popravila cerkev, uradov in oseb»: zgled zmrcvarjene slovenščine.

Naj bodo ti primeri iz Botterijeve razprave v svarilo, kam lahko pripelje suženjsko, mehanično prevajanje.

Pesnica Milena Merlak - Detelova takole končuje neko oceno: «Vsako avtentično, resnično novo umetniško prizadevanje, vsako formalno eksperimentiranje, je vztrajnostni moment napora, ki je vnaprej nerazrešljiva krivulja, ker jo riše križanje zavestno-podzavestnih silnic prizadetega ustvarjalnega duha.»

Kdo mi to raztolmači?

Za konec bi še pridno, nadarjeno in pogumno Živo Gruden vprašal, ali razume tale stavek, pod katerim se je kot «povzemalka» podpisala: «Večkrat je opis ateizma krščanski veri tako blizu, da vernike nujno vzpodbuja k temu, da se na bolj jasen način polastijo svojega lastnega izkustva.»

V uredniškem odboru «Mosta» je pet ljudi, med katerimi sta dva znana leposlovca. Ali jih je toliko zaradi lepšega ali med njimi ni pravega sodelovanja, da izide 96 strani obsegajoč zvezek, ki bi moral biti, vsaj kar zadeva slovenščino, brez takih nevšečnosti? Še vedno bi morala biti slehernemu piscu pri roki Slovnica in Pravopis, a v prostih urah kakšen klasik slovenskega leposlovja in znanosti ·

Jed mora biti užitna in prebavljiva, če naj sežemo po nji in jo vzljubimo.

V. BELIČIČ

ORGELSKI KONCERT V GORICI

Za danes zvečer ob 20.30 je v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici napovedan orgelski koncert prof. Humberta Berganta, enega najboljših jugoslovanskih organistov. Prof. Bergant je bil rojen v Kamniku, študije je dovršil v Ljubljani, kjer je na Glasbeni akademiji diplomiral v klavirju in orglah. Imel je številne koncerte v jugoslovanskih mestih, z ljubljansko Opero pa je gostoval v Florenci in v Sovjetski zvezi. Njegov današnji koncert v Gorici je posvečen Bachovim skladbam. Gostovanje prof. Berganta v Gorici sodi v okvir prireditev in nastopov v duhu kulturnega sodelovanja med Goriško in Slovenijo. Koncert priredi Katoliška slovenska prosveta na pobudo Stanislava Jericija.

PREDAVANJE O GLEDALIŠČU

V okviru «torkovih večerov» je bilo ta teden v Gregorčičevi dvorani Slovenskega kluba v Trstu predavanje tajnika Slovenskega gledališča Filiberta Benedetiča o pomenu in poslanstvu manjšinskega gledališča v našem mestu. Predavanje so z odlomki iz Cankarjevih del obogatili člani gledališča igralca L. Milič in Lidija Kozlovičeva ter režiser B. Gombač.

GRADITEV KULTURNEGA DOMA V NABREŽINI

Na zadnji seji občinskega sveta nabrežinsko-devinske občine je župan Drago Legiša sporočil, da bo občinska uprava skušala uresničiti predlog komunističnih svetovalcev, da bi občinsko poslopje na trgu v Nabrežini preuredili v kulturni dom. Ta bi bil toliko bolj potreben, ker ni v vsej občini primerne dvorane, ne telovadnice, ne dvorane za kino.

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto, 13. nov. ob 21. uri v Kulturnem domu

SVEČANA AKADEMIJA

v počastitev 20. obletnice osvoboditve in obnovitve delovanja Glasbene Matice

sodelujejo:

Orkester Glasbene Matice — Moški pevski zbor p. d. Prosek-Kontovel — Mladinski pevski zbori iz Devina, Nabrežine, z Opčin, Proseka-Kontovela in iz Trsta

Dirigent: OSKAR KJUDER

Rezervacija vstopnic po telefonu 734265 vsak dan od 11.-14. ure

Prodaja vstopnic 1 uro pred pričetkom akademije

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

jubilejna sezona 1965-66

Na splošno željo občinstva

v NEDELJO, 14. t.m. ob 16. uri

ponovitev predstave

Ivan Cankar

HLAPCI

Saša Škufca (po Grimmu)

JANKO IN METKA

otroška spevoigra v 3 dejanjih

Režija: Jožko Lukeš
Glasba: Viktor Fabiani
Korepetitor: Sergij Radovič
Scena: Demetrij Cej
Orkester vodi: Oskar Kjuder

V četrtek, 18. nov. ob 16. uri (premierski abonma)
V soboto, 20. nov. ob 16. uri (abonma prva ponovitev)
V nedeljo, 21. nov. ob 16. uri (abonma nedeljski popold.)
V sredo, 24. nov. ob 20. uri (študentski abonma)
V petek, 26. nov. ob 16. uri (sindikalni abonma)
V soboto, 27. nov. ob 16. uri (abonma za okolico)
V nedeljo, 28. nov. ob 16. uri

Ker je Slovensko gledališče planiralo mladinsko predstavo v popoldanskih urah obvešča svoje cenj. abonente, da kljub normalnemu razporedu predstav lahko z abonentsko izkaznico obiščejo katero koli predstavo «Janka in Metke» seveda pod pogojem, da prej po telefonu obvestijo (tel. 734265).

Rezervacija vstopnic za vse predstave na tel. 734265 vsak dan ob 11 do 14. ure. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma. — Prosimo cenj. občinstvo, da dvigne rezervirane vstopnice vsaj petnajst minut pred pričetkom predstave.

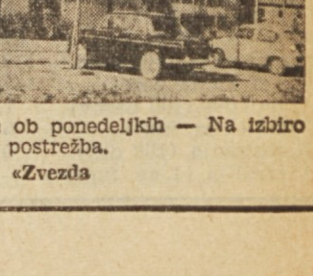
Med predstavami deluje bar Kulturnega doma

PRENOVLJENI
Hotel POŠTA
TRST — Trg Oberdan 1 — Tel. 24-157, 35-786 (v centru mesta)
Udobne sobe s kopalnico — Telefon v vseh sobah
Dvigalo — Centralna kurjava

Hotel «SLON» Ljubljana
Titova, 10
v strogem centru mesta

Internacionalna restavracija — narodne specialitete v kletni restavraciji
Nočni bar z mednarodnim artističnim programom ● Lastna kavarna z glasbo, klubski prostori in slaščičarna ● Uslužbenci hotela govore vse svetovne jezike ●

Grand Hotel Toplice-Bled
Prvovrsten hotel odprt razen od 15. 10. do 15. 12. skozi vse leto. Moderno opremljene sobe s kopalnicami in balkoni. Termalno kopališče s stalno temperaturo 23 stop. C. Izleti s kočijami, alpski vodniki, vsakovrstne zabave in razvedrila. Prvovrstna domača in mednarodna kuhinja, odlična vina.

OBIŠČITE
«Park - Hotel» - Gorica
v Novi Gorici · Tel. 21-462, 21-442

Hotel B kategorije z vsemi signalnimi napravami — 74 ležišč — Velika restavracija s kvalitetno kuhinjo — Specialiteta mesa na žaru, soške postrvi — Kavarna — Lepo urejen vrt s plesom vsak večer, razen ob ponedeljkih — Na izbiro so domača kvalitetna vina — solidna postrežba.
Priporočamo gostilni «Pri hrastu» in «Zvezda

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Italijanski trg je bil v prejšnjem tednu precej nestalen zaradi praznikov. Vsekakor pa so sedaj kupčije že zavzele svoj enakomerni tek in tudi cene so se umirile. Na žitnem trgu so kupčije zelo živahne, saj je povpraševanje po pšenici, koruzi in rižu vedno večje. Cene zelenjave so se nekoliko dvignile, ker je sedaj vreme mrzlejše in povrtnine je vedno manj na razpolago. Zelo dobro se letos prodajajo kostanj in orehi. Zanimanje za govejo živino je še vedno slabo, dobro se prodajajo samo teleta in tudi kupčije s prašiči se boljšajo. Cene jajcem so se zvišale. Trg z maslom je precej živahen, še posebno dobro se prodaja uvoženo maslo. Ponudba vina letošnjega pridelka je tako velika, da prekaša povpraševanje, kar slabo vpliva na cene. Čvrste so še vedno cene lanskega vina. Začele so se kupčije tudi z letošnjim oljem, vendar va so prekupčevalci zelo oprezni v ponujanju.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suh česen 110—200, jedilna pesa 63—125 karčofi 60 do 100, korenje 36—72, cvetača 36—60, zelje 36—60, cikorija 50 do 75, čebula 36—60, diseča zelišča 150—300, fižol v stročju 120 do 192, droben fižol 204—384, solata endivija 63—150, radič 150 do 225, melancane 84—108, paprika 24—60, krompir Bintje 60 do 65; grah 300—420, paradižniki 60—108 peteršilj 113—225, zelena 60—708, špinača 75—163, bučice 84—168, buče 45—70; banane 242—319, navaden kostanj 50—130, maroni 180—350, kaki 60 do 120, jabolka vrste delicious 96—180, hruške 156—204, belo grozdje 132—204, črno grozdje 48—120, limone 144—180 lir kg.

ŽITARICE

LODI. Fina domača mehka pšenica 6900—7200, dobra merkantile 6750—6950, fina trda domača pšenica 9600—9800, merkantile 9200—9400, fina domača koruza 6100—6200, uvožena koruza 4000—4650, neoluščen riž Arborio 8400—9300, Vialone 9300 do 9800, Carnaroli 9300—9800, Vercelli 8800—9300, R. B. 8300 do 9000, Rizzotto 8100—8700, Maratelli 8300—8700; oluščen riž Arborio 17.500—18.400, Vialone 19 do 19.700, Carnaroli 19.600 do 19.900, Vercelli 17.400—17.900, R. B. 16—16.300, Rizzotto 15.500 do 16.000, Maratelli 15.600—16.000; uvožen ječmen 4750—4850, domač oves 4700—5400, uvožen 4750 do 4875; pšenična moka tipa «00» 10.200—11.700, tipa «0» 9700 do 9800, tipa «1» 9200—9300, koruzna moka 6300—6500 lir stot.

MLEČNI IZDELKI

LODI. Maslo iz centrifuge 930 do 940, uvoženo maslo 900 do 920, lombardsko maslo 880 do 980, emilijsko 870—880; sir grana proizv. 1964 1350—1420, proizv. 1965 1200—1250, sir grana svež (od 1 do 30 dni) 1000—1020, uležan (od 30 do 60 dni) 1060 do 1090, sbrinz svež 840—870, uležan 920 do 950, Emmenthal svež 700—800, uležan 840—870, orig. švicarski Emmenthal 1020 do 1050, avstrijski Emmenthal 750—780, provolone svež 870 do 900, uležan 920—980, italico svež 590—610, uležan 700—730, crescenza svež 530—560, uležan 600 do 630, gorgonzola svež 600—620, uležan 780—810, taleggio svež 560 do 580, uležan 670—730 lir kg.

VINO

MILAN. Rdeče piemontsko vino 10-11 stop. 730—830, Oltrepò pavese 10-11 stop. 730—830, mantovansko rdeče 9-10 stop. 700 do 740, Valpolicella Bardolino 9-11 stop. 840—980, Soave belo 9-11 stop. 710—890, Raboso 10 stop. 715—745, Merlot 10-12 stop. 715 do 875, Reggiano 9-10 stop. 730 do 750, modensko vino 11 stop. 790—800, belo vino iz Romagne 10 stop. 700—720, rdeče 10 stop. 700—720, toskanski Chianti 12 do 13 stop. 420—520 lir za steklenico, navadna toskanska vina 10-11 stop. 730—780, Aretino belo 10 stop. 720—730, belo vino iz Mark 9-10 stop. 710—740, rdeče 9-10 stop. 720—750, belo vino iz Sardinije 12 stop. 645—665, črno 13-15 stop. 715—745 lir za stop/stot.

ŽIVINA ZA REJO IN KLAVNA ŽIVINA

LODI. Klavna živina: voli I. 410—430, II. 320—400, krave I. 320—350, II. 220—300, biki I. 400—450, II. 330—390, junci I. 400—450, II. 350—380, neodstavljena teleta I. 700—740, II. 650 do 700 lir za kg žive teže. Živina za rejo in vprego: voli 470 do 510.000 lir za par, krave mlekarice I. 270—300.000 lir za glavo, II. 220—260.000 navadne krave mlekarice I. 270—300.000 lir za glavo, II. 220—260.000, navadne krave 160—210.000, junice 6-12 mesecev stare 80—115.000, neodstavljene telice do 6 mesecev 60—90.000 lir za glavo. Prašiči: debeli prašiči 405—410 lir za kg, suhi prašiči 405—410, neodstavljeni prašiči 560—570 lir za kg.

PERUTNINA IN JAJCA

MILAN. Živi piščanci 240 do 250, zaklani piščanci 310—380, zaklane kokoši 500—650, žive uvožene kokoši 400—460, zaklane pegatke 1000—1100, uvožene pegatke 800—900, zaklani golobi 1400—1500, zaklane domače pure 600—700, uvožene 450—500, zaklani domači purani 550 do 650, uvoženi 450—700, žive domače gosi 600, zaklane 600 do 750, uvožene 400—420, zaklane domače gosi 550—600, zaklani domači zajci s kožo 650—750, brez kože 700—830, uvoženi 600 do 700 lir za kg. Sveža domača jajca 33—36, uvožena jajca 25 do 26 lir za jajce.

PAPIR IN LEPENKA

MILAN. Gladek časopisni papir v valjih 11.550 lir za stot, v polah 13.500—14.200, satiniran tiskarski papir 14.400—15.400, navaden pisarniški papir 14.500 do 15.700, srednje vrste 17.300 do 18.200, finejši 20—21.500, trikrat klejen papir 20.900—22.500 navaden registrski papir 17.500 do 19.000, srednje vrste 21—22.400, finejši 24.500—26.000, pisemski papir srednje vrste 20.300 do 22 tisoč, finejši 22.500—24.500, velina za kopije 41—45.000, risarski papir 34.800—36.800, navaden pergamin 17.500—19.500, extra 25—26.600, papir za zavijanje slabše vrste 8500—10.000, srednje vrste 15.600—18.000, bel ali barvan navaden kartončin od 20.500—22.300, tipa Bristol 28.200 do 30.000, bela lepenka 11 do 12 tisoč 200, navadna lepenka 5250 do 6800 lir za stot.

ČEŠKOSLOVAŠKA PROIZVODNJA MESA RASTE

V prvi polovici tega leta je dosegla češkoslovaška proizvodnja mesa 69,4 kg žive teže za vsak ha obdelane zemlje, dočim je bilo predvidenih le 58,2 kg. V istem času so rejci dobavili 80.280 ton mesa, torej prav tako več kakor je bilo predvideno, in skoro enako, kot je znašal celotni uvoz mesa iz tujine leta 1963. Povprečna letna potrošnja mesa na prebivalca je znašala leta 1963 na Češkoslovaškem 58,3 kg, lansko leto pa 59,2 kg. Letos bi se morala zaradi ugodnega razvoja proizvodnje še povečati.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Zarota perutninarjev proti mesarjem in trgovcem

V znak protesta so uničili 15.000 piščancev

«Le kako je mogoče prodajati piščance po 200 lir, ko pa nas stane več kot 300 lir?» se upravičeno pritožujejo perutninarji v Piemontu. Vsakega perutninarja stane piščanec ob nakupu 125 lir; da ga vzredi do teže 1 kg, mu mora dati vsaj 2,5 kg piče, kar nanese 175 lir (kg piče stane 70 lir) in smo že pri 300 lirah; ako temu prištejemo še druge stroške, kakor npr. cepljenje piščancev, najemnina in segrevanje prostorov s kurniki, amortizacija perutninarske opreme itd., ugotovimo, da stane 1 kg težko pišče perutninarja nad 320 lir.

Na trgih s perutnino v Piemontu (Cuneo, Alba, Saluzzo in Carrù) morajo perutninarji prodajati svoje živali po 200 lir za kg, več tudi ne prejmejo. Značilno je pri tem, da mestni trgovci v Piemontu in ostalih predelih Italije nato prodajajo iste živali od 650—900 lir za kg. Razlika med to in pa odkupno ceno je vsekakor previsoka, tudi če upoštevamo davek v višini 75 lir za kg in druge stroške, ki jih imajo trgovci (zakol in skrb za snago = 17 do 20%).

Piemontski perutninarji se sprašujejo, kje je vendar vzrok te krize, morda v uvozu perutnine in zajcev iz tujine ali pa morda v nezauparju potrošnikov do kokošerejcev? Mar potrošniki ne vedo, da je kakovost perutnine zdaj boljša kakor pred leti? Piča vsebuje dobre zvrsti žitaric *in ne več hormonskih in drugih škodljivih snovi.*

Perutninarji so na trgu v Cuneu, ki je najvažnejši v Piemontu, izrazili pristojnim organom svojo zaskrbljenost in tudi strah pred polomom, ako bi morali še naprej prodajati živali po tako nizki ceni. Zahtevali so strogo poizvedovanje o domači proizvodnji, uvozu, potrošnji in položaju na trgu ter naglasili, da bi lahko potrošniki dobivali perutnino po kar najbolj ugodnih cenah, ko bi oblasti le omejile dragi uvoz mesa iz inozemstva. Če je italijansko perutninarstvo zašlo v nadproducijo, bi lahko perutnino še izvažali; vsekakor pa bi morali pristojni organi poskrbeti, da bo odslej kokošerejci prodajali živali po ceni, ki ne bi smela biti nižja od 350 lir za kg. To je gledišče perutninarjev v Piemontu.

Piemontski perutninarji so iz protesta proti prenizkim odkupnim cenam uničili kar 15.000 piščancev, na drugi strani pa so se zarotili proti prosistom in mesarjem ter začeli prodajati piščance kar neposredno potrošnikom po zelo nizkih cenah.

TUDI PRI NAS PRENIZKE CENE

Piemont pravzaprav ni kdo ve kako oddaljen od naših krajev, vsaj toliko ne, da ne bi bili zaradi položaja v piemontskem perutninarstvu zaskrbljeni tudi kokošerejci naše dežele. Na samem Tržaškem je sicer perutninarstvo slabo razvito. Imamo le tri kokošerejce, ki «delajo» bolj na veliko. Eden je pod Ricmanji (živinozdravnik Mican, ki redi večje število piščancev in jih prodaja z nazivom «roster» mestnim mesarjem), drugi je na Katinari in tretji v Bazovici. Je še vrsta drugih kokošerejcev, le da ti redijo skoro izključno kokoši — nesnice in prodajajo jajca, dočim redijo prvi trije piščance za meso. Perutninarji tržaškega okoliša pravijo, da reja piščancev za meso ni donosna, sicer pa je zanjo potrebna bogata oprema, katera stane lepe denarce. Zaradi tega je tržaški perutninski trg založen prvenstveno z mesom in kokošmi iz Furlanije, kjer je mnogo kokošerejcev. Čeprav v naši deželi ni krize, kakršno beležijo v Piemontu, a mestoma tudi drugod po Italiji, se furlanski perutninarji vendar pritožujejo zaradi nizkih odkupnih cen. To velja za samo videmsko področje, kot tudi za goriško in tržaško.

Za tržaški perutninski trg je značilno, da se potrošnja perutnine stalno dviga. V tej zvezi smo zbrali nekaj zanimivih podatkov: od januarja do konca avgusta letos so Tržačani porabili 12.976 stotov perutnine, v vsem lanskem letu 17.665,61 stota, 1960. leta 10.432,01 in 1956. leta 4.752,07 stota.

Čisto vino ob sv. Martinu

Na Tržaškem je navada, da proslavijo praznik sv. Martina (11. novembra), ko bi moralo biti letošnje vino čisto, z izletom na Prosek. Ob tej priložnosti pokusijo letošnji pridelek. Letos je martinovanje precej pokvarilo deževno vreme. V gostilni proseškega Gospodarskega društva so se zbrali člani Kmetijske zadruge in nagrajenci letošnjega Kmečkega tabora na Opčinah. Razpravljali so o dosedanjem delovanju in uspehih zadruge in začrtali smernice za bodočo dejavnost; še prej pa so razdelili nagrede in diplome nagrajencem na Kmečkem taboru.

NAGRADILI SO VINOGRADNIKE IZ MILJSKE OBČINE

Včeraj je bilo v miljski galeriji «Lo Squero» razdeljevanje nagrad vinogradnikom, ki so se udeležili 12. občinske razstave vin v Miljah.

BOJ PROTI RAKU NA KOSTANJU

Letos je bilo kostanja manj kakor navadno. Sicer kostanjeva drevesa še vedno močno uničuje rak. Pravega zdravila proti njemu ni, pač pa je treba napadena drevesa čim prej posekati. Na Vipavskem je sekanje napadenih dreves obvezno. Ako lastnik tega ne stori v določenem roku sam, poskrbijo za to pristojna oblastva na njegove stroške.

V Trstu prodajajo kostanj na debelo po 110—120 lir za kg, cena na drobno pa se suče med 160 in 180 lirami za kg. Na Postojnskem prodajajo kostanj na drobno po 200—400 dinarjev za kg glede na njegovo debelost.

ITALIJANSKA POTROŠNJA GOVEDINE UPADA

Povprečna letna potrošnja govejega mesa na prebivalca v Italiji je znašala leta 1963 17,4 kg. Lansko leto se je znižala na 16,2 kg. Po najbolj rožnatih predvidevanjih pristojnih organov se bo letos zmanjšala na 13,8 kg, zelo verjetno pa je, da bo še bolj upadla. Gornji podatki pričajo, da se je povprečna količina govedine, prodane v italijanskih mesnicah, znižala v zadnjih dveh letih kar za 20,6 odsto.

Vreme in letina v kmečkih pregovorih

LISTOPAD — NOVEMBER

Ob dnevih sv. Martina
na ogenj pazi naj družina.

Gotovo poletje sv. Martina,
če ne, vsaj dneva četrtina.

Ko je sv. Martina god,
vino pije se povsod.

Več jekla in železa a manj premoga

Podatki, ki jih je dala Višja oblast Evropske skupnosti za premog in jeklo kažejo, da je dosegla v letošnjem avgustu proizvodnja *surovega jekla* v deželah šestorice 6,566.000 ton proti 7,010.000 tonam mesec poprej in proti 6,264.000 tonam v lanskem avgustu. V zadnjih mesecih se je mesečna proizvodnja *redno krčila*, kar pripisujejo strokovnjaki na eni strani sezonskim činiteljem, na drugi pa dejstvu, da skušajo proizvajalci prilagajati količino in kakovost izdelkov dejanskim potrebam trga. Proizvodnja je zlasti nazadovala v Zah. Nemčiji, nekoliko manj tudi v Franciji in v Italiji.

V vseh prvih 8 mesecih tega leta so dežele EGS proizvedle skupno 56,961.000 ton surovega jekla ali 1,5 odsto več kot v istem razdobju lani (53,967.000).

Proizvodnja *litega železa* je dosegla avgusta 5,021.000 ton proti 5,220.000 tonam v juliju in 4,811.000 tonam v lanskem avgustu. Od januarja do konca avgusta pa je bilo proizvedenih 42,034.000 ton litega železa, kar pomeni 6,5 odsto več kot v ustrezajočem času preteklega leta (39,453.000).

Železarne evropske skupnosti so prejele v avgustu naročila za 4,228.000 ton valjanih izdelkov proti 5,270.000 tonam v juliju, 5,231.000 tonam v juniju in 3,956.000 tonam v lanskem avgustu. Raver. naročil se je zaradi poletnih počitnic v avgustu znižala v primeri z naročili v prejšnjih dveh mesecih, bila pa je vendar višja kot v istem času lanskega leta.

Proizvodnja *premoga* je avgusta dosegla 16,272.000 ton proti 17,026.000 tonam v juliju in 18 mil. 335.000 tonam v juniju. V prvih 8 mesecih tega leta pa je znašala 149,050.000 ton proti 154 mil. 837.000 tonam v istem obdobju preteklega leta, to pomeni, da se je znižala za 3,7 odsto.

Izvozna ofenziva s šivalnimi stroji

Švedska hoče začeti z bojem v svetovnem obsegu

Švedsko podjetje Husqarna Vapenfabriks AB namerava podvojiti izvoz svojih šivalnih strojev. V ta namen je sestavila petleten načrt, ki ga bodo začeli sedaj izvajati. Husqarna proda na leto za okoli 350 mil. šv. kron (ena krona je 120 lir) svojih izdelkov. Od tega zneska odpade 30 odsto na šivalne stroje, pri čemer gre za prvovrstne avtomatične stroje. Svoje izdelke, ki segajo od šivalnih strojev, lovskega orožja, motornih žag, kurilnih naprav, gospodinjskih aparatov do kosilnic, motorjev in elektronskih peči, izvaža v sto dežel. Prodaja narašča vsako leto za okoli 10 odsto.

Spričo dejstva, da vedno bolj narašča konfekcija oblačil in vedno bolj upada krojaška obrt, bi bila na dlani misel, da bo padla tudi prodaja šivalnih strojev. Predstavniki tovarne pa pravijo, da šivalni stroj danes ni več v taki meri važna domača naprava, ampak že bolj «konjiček». Mnogo žen hoče individualno nekaj ustvariti, svoje otroke oblačiti po svojem lastnem okusu. Za predelovanje ali manjša popravila oblek pa velja tudi še vedno načelo varčevanja in razen tega danes že skoraj ni krojačev, ki bi bili pripravljeni izvesti hitra popravila.

Prav v visoko industrializiranih deželah pride največ šivalnih strojev na tisoč prebivalcev. V Združenih državah namreč 10 do 11, na Švedskem in v Švici 10, v Avstriji 8, v Italiji, Španiji in na Portugalskem pa le 3 do 4. Pri tem doseže delež avtomatičnih šivalnih strojev na Švedskem 95 odsto, v Avstriji na primer le 25 odsto.

Prodaja šivalnih strojev v deželah, ki se še razvijajo, je stvarno prenehala že pred daljšim časom, bodisi, da so trg prevzele nove domače industrije, bodisi, da je japonska konkurenca s svojim cenenim množičnim blagom zatrla vse druge ponudbe. Pa tudi v Evropi že ni nobene večje tovarne šivalnih strojev, ki bi izdelovala svoje stroje popolnoma v lastni proizvodnji. Te tovarne delajo ali z ameriškimi licencami ali pa uvažajo posamezne dele iz Japonske, oz. so Japonci neposredno udeleženi. Vedno večja konkurenca tovarn, ki proizvajajo na isti podlagi, je dovedla do masovnega umiranja tovarn šivalnih strojev v Evropi. Husqara pa namerava začeti z bojem v svetovnem obsegu.

(n)

MEDNARODNA TRŽIŠČA

	26.10.65	*1.11.65*	*9.11.65*
CHICAGO			
Pšenica (stot. dol. za 60 funtov)	160 ¾	164 ½	163 ½
Koruza (stot. dol. za 56 funtov	113,⅛	114 ¼	115 ⅝
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	60,50	62,—	63,—
Cin (stot. dol. za funt)	187,50	191,—	178,—
Svinec (stot. dol. za funt)	16,—	16,—	16,—
Cink (stot. dol za funt)	15,75	15,75	15,75
Aluminij (stot. dol. za funt)	24,50	24,50	25,—
Nikelj (stot. dol. za funt)	77,75	77,75	77,75
Antimon (stot. dol. za funt)	44,—	44,—	44,—
Lito železo (stot. dol. za funt)	63,50	63,50	63,50
Živo srebro (dol. za steklenico)	610,—	600,—	580-590
Bombaž (stot. dol. za funt)	30,38	30,35	31,65
Volna (stot. dol. za funt)	176,—	175,—	173,—
Kava «Santos 2» (stot. dol. za funt)	43,37	43,37	—,—
Kakao (stot. dol. za funt)	15,15	14,53	17 ½
Sladkor (stot. dol. za funt)	2,26	2,12	1,75
LONDON			
Baker čiščen (funt šter. za d. tono)	465,—	430,—	440,—
Cin (funt šter. za d. tono)	1463,—	1415,—	1365,—
Cink (funt šter. za d. tono)	114,—	109,5	109,—
Svinec (funt šter za d. tono)	114,—	110,—	111 ½
Kavčuk (penijev za funt)	19 ¼	19 ⅜	20 ⅝
SANTOS			
Kava «Santos D» (kruzejrov za 10 kg)	5900,—	5900,—	5900,—

V preteklem tednu so na mednarodnih trgih s surovinami zabeležili podražitev bakra, svinca, cinka in kakava ter pocenitev cina, živega srebra, volne, kavčuka, kave, sladkorja, pšenice in koruze. Cene ostalim surovinam so neredno nihale, tako so se le malenkostno premaknile aluminiju, juti, litemu železu in bombažu.

KOVINE

Cena *bakra* je na londonski kovinski borzi lepo napredovala in je že presegla rekordno višino iz leta 1964 (531 funtov šterlingov za tono). Od 1. januarja pa do danes se je povzpela že za 45 odsto. Obsedno stanje, ki so proglasili v Rodeziji (važni proizvajalki rdeče kovine) povzroča vrsto špekulacij. Razen tega stavka v čilskih rudnikih, katera traja že več kot dva tedna sili trgovce, da naglo polnijo zaloge. Številni potrošniki izražajo bojazen pred morebitnim pomanjkanjem bakra. Britanska poraba te kovine se je v prvih 9 mesecih letošnjega leta povečala za 3 odsto, dosegla je namreč 591.800 ton proti 573.000 tonam v istem razdobju lani. Tečaj *cina* je padel tako na londonskem trgu kakor v Singapuru. Cena *svinca* se je v Londonu spet utrdila. Londonske zaloge so se zmanjšale za 187 ton in znašajo sedaj 3.803 tone. V prvih 9 mesecih letos se je potrošnja svinca v Vel. Britaniji zvišala za 3 odsto.

KAVČUK

Cena *kavčuka* se dobro drži na vseh trgih. Svetovna proizvodnja sintetičnega gumija se je v času od januarja do konca julija tega leta dvignila na 1 mil. 730.000 ton, dočim je v istem času preteklega leta znašala 1 mil. 607500 ton. Svetovna potrošnja pa je narasla na 1 mil. 665.000 ton proti 1,505.000 ton. Konec julija je bilo v svetovnih zalogah 620.000 ton kavčuka ali 130.000 ton več kot leto dni poprej.

VLAKNA

Tečaj *volne* se je le rahlo premaknil. Kljub suši, ki je prizadela avstralske nasade so Avstralci v trimesečju julij . september prodali več volne kot je bilo pričakovati: 342,7 milijona funtov proti 278,7 v istem razdobju lani.

ŽIVILA

Tečaj *kave* se polagoma uravnoveša v New Yorku. Češkoslovaška bo pristopila k mednarodnemu sporazumu za stabilizacijo cen. *Sladkor* se je na vseh živilskih trgih ponovno pocenil. Neko zasebno podjetje računa, da bodo letos v Evropi pridelali 22 mil. 167.000 ton sladkorne pese, kar bi pomenilo 593.000 ton več, kakor so predvidevali konec septembra.

ŽITARICE

Pšenica se je na čikaškem trgu spet podražila. Prvič po lanskem letu so ZDA dovolile izvoz pšenice v kako vzhodno državo, in sicer 1,650.000 bušlov v Vzh. Nemčijo.

LETOS REKORDEN PRIDELEK RIŽA

Svetovna razpoložljivost z rižem, ki predstavlja osnovno hrano za nad 60 odsto vsega prebivalstva na zemlji, nenehno raste. Podatki ameriškega kmetijskega urada kažejo, da so v sezoni 1964-65 na vsem svetu pridelali rekordno količino 1.684 milijonov stotov, to pomeni 3% več kot je znašal dosedanji rekordni pridelek iz leta 1963-64. Tudi posejane površine so se povečale in se povzpele do približno 94 milijonov ha.

SPROŠČEN UVOZ SVINCA IN CINKA V ZDA

Ameriška vlada je ukinila omejitve na uvoz surovega *cinka* in *svinca*. Z 22. oktobrom je bilo ukinjeno kontingentiranje cinkove in svinčeve rude ter koncentratov, z 21. novembrom pa bo popolnoma sproščen tudi uvoz čistega surovega cinka in svinca.

VALUTE V MILANU	*29.10.65*	*9.11.65*
Amer. dolar	623,—	623,—
Kanad. dolar	572,—	572,—
Nem. marka	155,50	155,60
Francoski fr.	127,20	127,30
Švicarski fr.	144,25	144,25
Avstrijski šil.	24,10	24,10
Avstral. funt	1384,25	1384,75
Egipt. funt	740,—	739,—
Funt št. pap.	1744,50	1746,50
Funt št. zlat	6275,—	6275,—
Napoleon	6200,—	6200,—
Zlato (gram)	716,—	716,—
Dinar (100)	Trst	
drobni 41-43	debeli 41-43	

BANKOVCI V ZURIHU *9. novembra 1965*	
ZDA (1 dolar)	4,31
Anglija (1 funt št.)	12,11
Francija (100 n. fr.)	88,16
Italija (100 lir)	0,6920
Avstrija (100 šil.)	16,73
ČSSR (100 kr.)	—,—
Nemčija (100 DM)	108,06
Belgija (100 b. fr.)	8,61
Švedska (100 kr.)	83,55
Nizozemska (100 gold.)	119,95
Španija (100 pezet)	7,24
Argentina (100 pezov)	1,59
Egipt (1 eg funt)	5,30
Jugoslavija (100 din)	0,33
Avstralija (1 av funt)	—,—

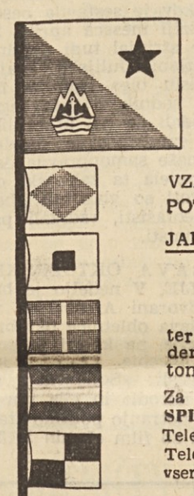
„GOSPODARSTVO"
Izhaja tedensko • Uredništvo in uprava: Trst, Ulica Geppa 9, tel 38-933 • Cena: posamezna številka lir 35.—, za Jugoslavijo din 40.—. Naročnina: letna 1300 lir, polletna 700 lir Pošt tek rač «Gospodarstvo» št 11-9396 Za Jugoslavijo letna 1800 din, polletna 900 din. Naroča se pri ADIT, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stari trg 3-I, tek. rač. 600-14-603-86 Za ostalo inozemstvo 4 dolarje letno Cene oglasov: za vsak mm višine v širini enega stolpca 60 lir • Odgovorni urednik: dr Lojze Berce. Založnik: Založba «Gospodarstvo» • Tiskarna Založništva tržaškega tiska (ZTT) - Trst, Ul. Montecchi 6

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
A. POŽAR
TRST — VIA BOCCACCIO 3
Tel. 28-373
Prevzemamo vsakovrstne prevoze za tu in inozemstvo — Postrežba hitra — Cene ugodne

TRANS-TRIESTE Soc. a r. l.
TRST - TRIESTE, Via Donota 3 - Tel. 38-827, 31-906, 95-880
UVAŽA: vse lesne sortmane in produkte gozdne industrije.
IZVAŽA: vse proizvode FIATove avtomobilske industrije in rezervne dele Vse vrste gum tovarne CEAT in vse proizvode najvažnejših italijanskih industrij.

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA
Gorica Via D. d'Aosta N. 180 Tel. 28-45, 54-00 Gorica
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA
Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

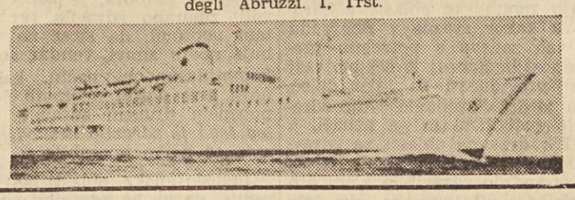

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
VZDRŽUJE Z MODERNIMI TOVORNO — POTNIŠKIMI LADJAMI *REDNO PROGO*
JADRAN — JUŽNA AMERIKA
JADRAN — ZAHODNA AFRIKA
REDNO LINIJO OKOLI SVETA
ter nudi ladijske prevoze po vsem svetu z modernimi tovornimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja: SPLOŠNA PLOVBA, PIRAN. Županičeva 24, Telegrami: PLOVBA-PIRAN, Telexi: 035-22—035-23, Telefoni: 23-470 do 73-477 in na naše agente po vsem svetu.

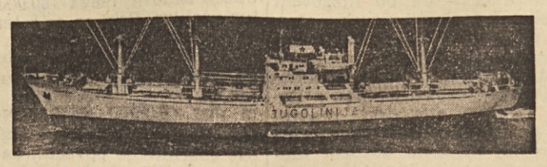
URARNA IN ZLATARNA
Mikolj Karel
TRST
Campo S. Giacomo 3, tel. 95-881
Ure najboljših znamk, velika izbira zlatih okraskov za vse prilike

Intereuropa Koper
MEDNARODNA ŠPEDICIJA IN TRANSPORT
KOPER - TELEF. 21-830 - TELEX 03517
PREDSTAVNIŠTVO v Trstu, via Roma, 15 - Tel. 37-823

Dodajanje ledu in vskladiščenje blaga — Kvantitativni prevzem — Poslovanje na mednarodnih sejmih in razstavah — Redni zbirni promet iz evropskih centrov — Mednarodni cestni transport blaga z lastnimi kamioni po kopnem, po morju, po rekah in zraku — Carinjenje blaga — Transportno zavarovanje blaga — booking ladijskega prostora — Kontrola transportnih dokumentov — strokovno pakiranje.
FILIALE:
Koper, Ljubljana, Maribor, Zagreb, Zagreb-sejem, Sežana, Kozina, Prevalje, Nova Gorica, Rožna dolina, Jesenice, Rijeka, Beograd, Novi Sad, Subotica, Celje, Podgorje, Sarajevo, Bar, Zrenjanin, Dimitrovgrad.

IMPEXPORT
UVOZ - IZVOZ - ZASTOPSTVA
TRST — VIA CICERONE 8 Tel. 38-136, 37-725
Skladišče: Via del Bosco 20 Tel. 50010
Telegram: Impexport-Trieste
Specializirano podjetje za vsakovrstne kompenzacije Posreduje po tržaškem in goriškem sporazumu

Jadrolinija
RIJEKA - Jugoslavija
Jadrolinija je letos uvedla novo progo iz Trsta in Benetk za Reko, Split in Dubrovnik ter Pirej, Aleksandrijo, Port Said, Bejrut, Limassol, Heraklion, Pirej, Dubrovnik, Benetke in Trst. To progo vzdržujejo najmodernejše ladje na Sredozemlju — m/l «DALMACIJA» in «ISTRA». — Vse informacije dobite pri potovalnih uradih ali pri agenciji «V. Bortoluzzi», piazza Duca degli Abruzzi. 1, Trst.

JUGOLINIJA RIJEKA
Gestisce i servizi merci e passeggeri sulle linee:
ADRIATICO — NORD EUROPA (servizio celere ed espresso) *partenze da Rijeka ogni 7 giorni*
ADRIATICO — NORD AMERICA (North of Hatteras) *partenze ogni 10 giorni*
ADRIATICO — SUD AMERICA *partenze ogni 20 giorni*
ADRIATICO — LEVANTE *partenze ogni 7 giorni*
ADRIATICO — IRAN — IRAQ *partenze ogni 30 giorni*
ADRIATICO — INDIA — PAKISTAN — BURMA *partenze ogni 30 giorni*
ADRIATICO — ESTREMO ORIENTE *partenze ogni 30 giorni*
ADRIATICO — GOLFO MESSICO *partenze ogni 20 giorni*
con 57 moderne e rapide navi, 666 cuccette e 372.229 B.R.T.
La «JUGOLINIJA» accetta il trasporto di merci anche in porti fuori delle linee regolari

TRASPORTATE LE MERCI E VIAGGIATE CON LA «JUGOLINIJA» - RIJEKA

MOBILI MADALOSSO
TRST - TRIESTE, ulica XXX Ottobre vogal ul. Torrebianca, telef. 35.740
Blazine permaflex
Pohištva dnevne sobe oprema za urade - vozički - posteljice
Razstave: Ul. Valdirivo. 29 Ul. F. Filzi 7